

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

**Arvot ja motiivit nuorten toiminnan taustalla
verkko-ohjautuvassa vapaaehtoistyössä**

Elina Peltonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Huhtikuu / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Elina Peltonen	Sivumäärä 54 ja 5 liitesivua
Työn nimi Arvot ja motiivit nuorten toiminnan taustalla verkko-ohjautuvassa vapaaehtoistyössä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maarit Honkonen-Seppälä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja YAD Youth Against Drugs ry, Street Team 2-hanke	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajaorganisaationa toimii YAD Youth Against Drugs ry. YAD ry on ehkäisevän päihdetyön vapaaehtoisjärjestö, joka on perustettu vuonna 1988. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä huumeiden käyttöä ja tukea päihdeetöntä elämäntapaa.</p> <p>Opinnäytetyö keskittyy Street Team-hankeeseen, jossa nuorilla on mahdollisuus osallistua matalan kynnyksen vapaaehtoistoimintaan Internetin välityksellä. Toiminta ei ole sidoksissa aikaan tai paikkaan, vaan siihen voi osallistua kuka vain, missä ja milloin vain. YAD Street Teamin tarkoituksena on levittää Youth Against Drugs ry:n sanomaa, arvoja ja asenteita nuorten vapaaehtoisten avulla.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Street Teamin vapaaehtoisten nuorten motiivit osallistua vapaaehtoistoimintaan sekä arvot ja asenteet toiminnan taustalla. Opinnäytetyö on muodoltaan tutkiva, ja sen toteutuksessa käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Aineistonkeruuta varten toteutettiin kyselylomake Street Teamin vapaaehtoisille. Työn keskeisiä käsitteitä ovat kansalaisyhteiskunta, kansalaistoiminta, vapaaehtoistoiminta, ehkäisevä päihdetyö, verkkonuorisotyö ja nuorten osallisuus.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa tilaajaorganisaatiolle, sillä Street Teamin kaltaista toimintamallista ei ole olemassa olevaa tietoa. Työn kautta saatua tietoa tullaan hyödyntämään Street Teamin toiminnan kehittämistyössä.</p> <p>Opinnäytetyössä etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin, jotka toimivat opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä:</p> <ul style="list-style-type: none">- Mitkä tekijät motivoivat nuoria osallistumaan Street Team – toimintaan?- Minkälainen on Street Teamiläisen nuoren arvotausta?	
Asiasanat Kansalaistoiminta, vapaaehtoisuus, ehkäisevä päihdetyö, verkkonuorisotyö, osallisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Elina Peltonen	Number of Pages 59
Title Youth motivations and values in the online voluntary work	
Supervisor(s) Maarit Honkonen-Seppälä	
Subscriber and/or Mentor YAD Youth Against Drugs ry, Street Team 2-hanke	
<p>Abstract</p> <p>The thesis was ordered by YAD Youth Against Drugs ry, which is the organization of preventive drug work. In the action of the organization the main aims are to prevent using drugs and support drug-free lifestyle.</p> <p>This thesis focuses on the project of organization called YAD Street Team. In YAD Street Team youth can take part of voluntary work, which is based on in the Internet. Values and drug-free attitudes of YAD ry is spread by youth and it is the main point in this project.</p> <p>The main goals in this thesis is to find the reasons why youth take part of this types voluntary work and what are their values at the background of activities.</p> <p>This thesis is made by using quantitative analysis. The main keywords of this thesis are civil society, civic activities, voluntary work, preventive drug work, youth network and youth participation.</p> <p>The aim of this thesus is to offer new information about action of this project. The new information is utilized by Street Team project.</p>	
Keywords Civic activities, voluntary, preventive drug work, youth network, participation	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TILAAJAORGANISAATIO	6
2.1 YAD Youth Against Drugs ry	6
2.2 YAD Street Team	9
2.3 Verkkonuorisotyö ja nuorten osallisuus Street Teamin toiminnassa	11
3 TYÖN TEOREETTINEN TAUSTA	15
3.1 Kansalaisyhteiskunta ja kansalaistoiminta	15
3.2 Vapaaehtoistoiminta	17
3.3 Arvot ja motiivit vapaaehtoistoiminnassa	20
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
4.1 Tarkoitus ja tavoitteet	25
4.2 Menetelmät	26
4.3 Tutkimuksen toteutus	27
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
5.1 Taustatiedot	29
5.2 Motivaatio	33
5.3 Arvot	38
5.4 Kehittämisisideat ja palaute	40
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT	40
6.1 Johtopäätökset	41
6.2 Työn tilaajan arviointi	47
6.3 Kehittämisisideat	48
LÄHTEET	52
LIITTEET	55

1 JOHDANTO

Vapaaehtoistoiminnan kenttä on ollut suuressa murroksessa viime vuosina. Perinteiset vapaaehtoistoiminnan muodot, kuten talkoot ja keräykset, ovat saaneet rinnalleen moderneja toiminnan muotoja muun muassa Internetistä ja sosiaalisesta mediasta. Vaikka vapaaehtoistoiminta on kehittynyt kohti nykyaikaa, on järjestöjen ongelmaksi muodostunut ihmisten elämän hektisyys sekä sitoutumattomuus pidempiaikaiseen vapaaehtoistoimintaan. Myös nuorten osallistuminen vapaaehtoistyöhön huolettaa. Vaikka Nuorisobarometrin (2012) mukaan nuorten vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on lievässä kasvusuunnassa, on tärkeää selvittää nuoria toimintaan motivoivat syyt, jotta heidän toiveisiinsa voitaisiin vastata jatkossa entistä paremmin.

Opinnäytetyön tilaajan toimii ehkäisevän päihdetyön yhdistys YAD Youth Against Drugs ry. Opinnäytetyö keskittyy Street Team-hankkeeseen, jossa nuorilla on mahdollisuus osallistua matalankynnyksen vapaaehtoistoimintaan Internetin välityksellä. Toiminta ei ole sidoksissa aikaan tai paikkaan, vaan siihen voi osallistua kuka vain, missä vain ja milloin vain. YAD Street Teamin tarkoituksena on levittää Youth Against Drugs ry:n sanomaa, arvoja ja asenteita innokkaiden nuorten vapaaehtoisten avulla. Nuori toimii pääosin Internetissä, erityisesti Facebookissa sekä Instagramissa. Vapaaehtoistyö ulottuu kuitenkin myös netin ulkopuolelle erilaisten tehtävien kautta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Street Teamin nuorten motiivit osallistua vapaaehtoistoimintaan sekä tutkia, omaavatko nuoret YAD ry:n toiminta-ajatuksen kaltaisia arvoja, kuten päihdevastaisuutta ja päihteettömän elämän tukemista ja arvostusta. Lisäksi tarkoituksena oli tuottaa uutta tietoa tilaajaorganisaatiolle, sillä Street Teamin kaltaisesta toimintamallista ei ole olemassa olevaa tietoa. Työn kautta saatua tietoa tullaan hyödyntämään Street Teamin toiminnan kehittämistyössä.

Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä tutkimuksena, jonka aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeen avulla. (LIITE 1) Kyselylomakkeen kysymykset koskivat Street Teamin toimintaa ja nuorten omia näkemyksiä ja kokemuksia tiimissä toimimisesta. Tarkoituksena oli selvittää arvot ja motiivit nuorten toiminnan taustalla.

2 TILAAJAORGANISAATIO

Opinnäytetyön tilaajana toimii YAD Youth Against Drugs ry. Opinnäyte keskittyy YAD ry:n Street Team -hankkeeseen ja sen kehittämiseen. Aluksi esitellään tilaajaorganisaatio sekä paneudutaan ehkäisevän päihdetyön käsitteeseen. Luvun loppupuolella esitellään Street Team -hanke ja sen toiminta. Tässä yhteydessä avataan myös verkkonuorisotyön sekä nuorten osallisuuden käsitteitä.

2.1 YAD Youth Against Drugs ry

YAD Youth Against Drugs ry on nuorten vapaaehtoistoimintaan perustuva ehkäisevän päihdetyön yhdistys, joka on perustettu vuonna 1988. Raha-automaattiyhdistyksen yleisavustuksen piirissä toimiva YAD ry on uskonnollisesti sekä poliittisesti sitoutumaton yhdistys. Tavoitteena on huumeiden käytön ehkäiseminen ja päihteettömän elämän tukeminen. Toiminnan tarkoituksena on tukea nuorten päihteetöntä elämäntapaa, tarjota vaihtoehtoista toimintaa ja uusia sosiaalisia kontakteja, lisätä tietoisuutta huumausaineista sekä vaikuttaa päätöksentekoon valtakunnallisesti. (YAD ry 2015.)

YAD ry:n perustehtävänä on puitteiden, menetelmien ja välineiden tarjoaminen nuorten kansalais- ja vapaaehtoistoimintaan huumausaineiden käytön ehkäisemiseksi ja päihderiskin vähentämiseksi. YAD ry:n toiminta keskittyy kolmen päätavoitteen alaisuuteen, jotka ovat tieto, tuki ja toiminta. YAD ry pyrkii tarjoamaan monipuolista tietoa ja näkökulmia huumausainekysymyksiin. Tuella tarkoitetaan tukea huumausaineiden lopettamisen jälkeiseen elämään. Toiminnalla pyritään tarjoamaan vaihtoehtoisia elämyksiä päihteiden sijaan muun muassa tapahtumien muodossa. Toiminnassa pyritään noudattamaan nuorilta nuorille -periaatetta, eli nuoret itse toteuttavat toimintaa muille nuorille työntekijöiden avustuksella. (YAD ry 2015.) Yhdistyksen toimistopaikkakuntia ovat Jyväskylä, Helsinki ja Tampere, joissa yhdistysten työntekijät työskentelevät. Lisäksi YAD ry:llä on seitsemän nuorten perustamaa paikallisosastoa ympäri Suomea. YAD ry on vakiinnuttanut asemansa suomalaisen ehkäisevän huumetyön asiantuntijana. (YAD ry 2015.)

YAD ry:n toimintaan voi osallistua monella eri tavalla. Infopisteet festivaaleilla ja nuorten tapahtumissa ovat paikka jakaa tietoa ja ajatuksia päihteistä muiden nuorten kanssa. Päihdekasvatustiimiin osallistumalla voi omalla paikkakunnallaan toimia päihdevastaisuuden puolesta, ja samanlaista toimintaa on tarjolla myös paikallis-osastoilla. Myöskin Internetin kautta toimiva Street Team on väylä olla mukana päihdevastaisessa toiminnassa. YAD ry tarjoaa myös koulutusta toimintaansa liittyviin tehtäviin. (YAD ry 2015.)

YAD ry:ssä ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään päihteiden käyttöä vaikuttamalla päihteiden saatavuuteen sekä päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Toiminnalla pyritään vaikuttamaan myös päihteiden käyttötapoihin ja -kulttuuriin, mutta myös olosuhteisiin, jotka synnyttävät päihteiden käyttöä. (YAD ry 2015.)

Ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan päihteiden aiheuttamien haittojen ennaltaehkäisemistä ja vähentämistä. Ehkäisevä päihdetyö kohdistuu alkoholiin, tupakkaan, huumeisiin ja muihin päihtymistä aiheuttaviin aineisiin. Tarkoituksena on edistää päihteettömiä elämäntapoja ja lisätä tietoutta päihteistä, sekä vähentää päihteiden saatavuutta, tarjontaa ja päihdehaittoja. Ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään edistämään terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015; Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Päihdehuolto- ja raittiislaki velvoittaa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen. Sen toteuttaminen voi tapahtua osana kunnan sosiaali -ja terveyspalveluja, koulussa, nuorisotoiminnassa tai vapaaehtoistyössä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015.) Ehkäisevässä päihdetyössä olennaista on eri toimijoiden välinen yhteistyö. Viranomaiset, järjestöt, yritykset ja yhteisöt ovat kaikki tärkeitä toimijoita ehkäisevän päihdetyön onnistumisen kannalta. Eritoten järjestöillä on keskeinen rooli ehkäisevässä päihdetyössä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Toimintansa ja aatteidensa perusteella YAD ry onkin tästä oiva esimerkki.

Nuorisoerityistä ehkäisevää päihdetyötä on nuorta hyvinvoinnissa, kasvussa ja kehityksessä tukeva työ, jota toteutetaan niin yritysten kuin järjestöjenkin toimesta. Työllä pyritään vahvistamaan nuorta suojaavia tekijöitä sekä ehkäistä ja vähentää olemassa olevia riskitekijöitä. (Tapio 2013,18.) Pylkkäsen (2009) mukaan sosiaalisen vahvis-

tamisen kautta tehtävän ehkäisevän päihdetyön tarkoituksena ei ole edes aina ottaa esiin päihdekeskustelua, sillä nuoren elämänhallinnan ja -taitojen tukeminen ja turvaaminen on jo itsessään ennaltaehkäisevää työtä. (Tapio 2013, 18-19.) Päihdetyössä yleinen ehkäisy keskittyy suojaavien tekijöiden vahvistamiseen, kuten sosiaalisessa vahvistamisessa, mutta mahdolliset riskit voidaan ottaa mukaan käsittelyyn. Riskiehkäisyssä on jo ilmaantunut riskejä ja ongelmia, jolloin niiden vaikutusta pyritään vähentämään. Kun tavoitteena on onnistunut nuorten ehkäisevä päihdetyö, on Pylkäsén (2009) mukaan tärkeää huomioida erityispiirteet, joita nuoriin liittyy. Oikeiden menetelmien valinta riippuu täysin nuorten tarpeista, tavoitteista, ennakoasenteista sekä heidän kehitysvaiheestaan. (Tapio 2013, 18-20.)

Päihdetyötä voidaan tarkastella myös tavoite- ja toimintaympäristöjen kautta. Tavoiteympäristöt rakentuvat erilaisista tasoista, jotka etenevät valtakunnan tasosta ruohonjuuritasolle, jossa toimintaa toteutetaan konkreettisesti nuorten parissa. Tavoiteympäristö määritetään valtakunnan tasolla raittiustyölaissa, -asetuksessa sekä päihdehuoltolaissa, jonka perusteella kunnat määrittävät omat päihdetyön painopisteensä. Päihdetyön käytännönsuunnittelussa voidaan määrittellä tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat tavoitteet työn kohteen perusteella. Vasta tämän jälkeen esimerkiksi nuorisotyöntekijä pystyy määrittämään oman työnsä tavoitteet suhteessa nuoriin, joiden parissa hän työskentelee. Mitä lähemmäksi nuoria tullaan, sitä konkreettisemmiksi tavoitteet muuttuvat tavoiteympäristössä. Toimintaympäristöllä tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka muodostavat fyysiset rakenteet, tilat ja rakennukset sekä ihmiset, jotka toimivat ympäristössä. Toimintaympäristöjä voivat olla niin kylät, kaupungit, tiet, kadut, kahvilat, koulut kuin nuorisotalotkin. Lähtökohtana toimintaympäristöille on se, että tavoitteilla pyrittäisiin samaan päämäärään: päihteettömien elintapojen edistämiseen, päihdehaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä päihteitä koskevan tiedon ja ymmärryksen lisäämiseen. (Ulvinen 2010, 17-20.)

Nuorten näkökulmasta tavoite- ja toimintaympäristöjen tavoitteet ovat usein nuorelle ennalta annettuja. Nuoren tulee keskittyä hänelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, asioiden ja asenteiden ymmärtämiseen ja oppimiseen sekä toiminnassa onnistumiseen. Päihdetyössä tavoitteet tulisi kuitenkin luoda niin, että nuori on itse aktiivinen toimija, joka etsii tietoa ja on oman elämänsä ja työnsä subjekti. Nuoren tulisi kasvaa tavoitteisiin suuntautuvaksi, ei pyrkien saavuttamaan asetettuja tavoitteita.

Nuoren näkökulmasta tavoite- ja toimintaympäristöissä nuoren tulisi kasvaa toiset huomioon ottavaksi, arvovalinnoissaan tietoiseksi, valistuneeksi, sivistyneeksi kansalaiseksi. (Ulvinen 2010, 17-20.)

2.2 YAD Street Team

YAD Street Team on uudenlaista kansalaistoimintaa nuorille, jonka tavoitteena on mainostaa Youth Against Drugs ry:tä ja tuoda esille yhdistystä edustavia arvoja ja asenteita. Street Team antaa nuorille mahdollisuuden matalankynnyksen vapaaehtoistoimintaan, jonka kautta on mahdollista vaikuttaa ja parantaa maailmaa. Lisäksi nuoria motivoimassa on tehtävistä kertyvät pisteet, joita keräämällä on mahdollista ansaita palkintoja. (YAD Street Team 2015.)

Street Teamin pilottihanke käynnistyi vuonna 2006, jota ovat seuranneet Street Team ja Street Team 2- hankkeet. Street Team 2- hanke jatkuu vuoden 2015 syksyyn saakka, jonka jälkeen toiminta pyritään sulauttamaan osaksi YAD ry:n perustoimintaa. (YAD ry 2015.)

Järjestökentän ja vapaaehtoistyön kokemat muutokset vaativat järjestöiltä uudenlaisia toimintamalleja vapaaehtoisten takaamiseksi ja toiminnan säilyttämiseksi. Erityisesti nuoret eivät ole valmiita sitoutumaan omistautumista vaativaan järjestötoimintaan, vaan etsinnässä ovat joustavammat tavat toteuttaa vapaaehtoistyötä omien arvojen mukaisesti. Street Team toimiikin vastauksena näihin muutoksiin ja malli on sovellettavissa lähes mihin tahansa ympäristöön. (YAD ry 2015.)

Street Team tarjoaa kaikille 13- vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille nuorille mahdollisuuden osallistua matalankynnyksen vapaaehtoistoimintaan. Toiminta painottuu Internetiin, suurimmaksi osaksi Street Teamin omille nettisivuille, Facebookiin ja Instagramiin. Aktiivisimmat vapaaehtoisnuoret ovat noin 14 -16 vuotiaita. (YAD Street Team 2015.) Street Teamin malli on peräisin musiikkimaailmasta, jossa artistien ja bändien fanit markkinoivat idoleitaan kaveripiireissään ja kaduilla. Street Team toimii täysin samalla periaatteella, muokattuna ehkäisevän päihdetyön malliin. (YAD Street Team 2015.) Sivusto on tehty nuorten maailmaan soveltuvaksi kuvitusta ja värimaa-

ilmaa myöten. Sivustolla käytetään myös nuorten kieli-ilmaisua mukailevaa puheta-
paa.

Street Teamin toimintaa sävyttää pelillisuus, sillä nuoret kerryttävät omaa pistetiliään tekemällä sivustolla olevia tehtäviä. Tehtävien kautta pisteitä keräämällä nuoret vapaaehtoiset ansaitsevat palkintoja aktiivisesta toiminnastaan. Nuorten mielipiteillä on suuri merkitys toiminnan kehittämisen kannalta, sillä toiminta pyritään rakentamaan nuorten lähtökohdista käsin huomioon ottaen nuorten mielipiteet, ajatukset ja toiveet toiminnasta. (YAD ry 2015.)

Street Teamin tiimiläiset rekisteröityvät nimimerkillä tiimin jäseniksi ja alkavat suorittaa sivustolla olevia tehtäviä. Tehdyt tehtävät raportoidaan ylläpidolle, joka pisteyttää tehtävät. Pisteitä keräämällä on mahdollisuus erilaisiin palkintoihin, kuten huppareihin ja Converse-tennareihin. Samalla huume kriittisyys ja -tietoisuus leviää hauskan toiminnan kautta. Street Teamin tehtävät vaihtelevat vaativuustasoltaan laidasta laitaan. YAD ry:n tarrojen ja julisteiden levittäminen, katutaiteen tekeminen, kuvien ja viestien levittäminen netissä, tempauksien järjestäminen ja vaikuttaminen nettiyhteisöissä ovat hyviä esimerkkejä toiminnasta, joista nuori voi valita mieleisensä. Street Teamin toiminta ei ole sidoksissa aikaan tai paikkaan, vaan nuori voi osallistua toimintaan yksin tai kaverin kanssa, silloin kun hänelle itselle sopii. Toimimisen voi myös lopettaa, kun siltä tuntuu, sillä kirjautuminen sivustolle ei velvoita mihinkään. (YAD Street Team 2015.)

Street Teamin sivusto koostuu erilaisista osioista: etusivusta, toiminnasta, jäsenistä, keskustelu-foorumista, tietopankista sekä blogista. Uutisista löytyy tietoa Street Teamin ajankohtaisista asioista ja Tieto-osioista on mahdollista löytää vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin. Rekisteröinnin jälkeen on mahdollista aloittaa heti tehtävien suorittaminen ja pisteiden ansaitseminen. Kun vaaditut pisterajat saavutetaan, saa tiimiläinen pistetiliään vastaavan palkinnon.

Tehtäviä on laidasta laitaan, osa vaatii enemmän paneutumista, osa tehtävistä hoituu nopeastikin. Aloittelijalle suositeltuihin tehtäviin kuuluu esimerkiksi ”Tausta-tietokysely-hässäkkä”-tehtävä, jolla ansaitaan 10 pistettä. Tehtävässä vastataan kyse-
lyyn, joka selvittää rekisteröityneen taustoja ja kiinnostusta Street Teamia kohtaan.

Toinen helppo tehtävä aloittelijalle on tehtävä ”Vallataan Facebook”, jossa tehtävänä on jakaa YAD ry:n ja Street Teamin nettisivulinkkiä mahdollisimman monelle Facebook-kaverille. ”Uusia päänahkoja”-tehtävässä tarkoituksena on saada mahdollisimman monta kaveria kirjautumaan Street Teamin sivuille ja osallistumaan toimintaan. Haasteellisimpia ja aikaa vaativampiakin tehtäviä Street Teamista löytyy. Tehtävän ”Haasta vanhempasi” tarkoituksena on keskustella päihteistä omien vanhempien tai muiden aikuisten kanssa, ja raportoida keskustelun teemoista Street Teamin ylläpidolle. ”Selvästi”- tehtävän tarkoituksena on järjestää päihteetöntä tekemistä kaveriporukalle ja napata siitä todistusaineistoksi kuva raportointia varten. Mitä suurempi porukka, sitä enemmän tehtävästä saa pisteitä.

Street Teamin tehtävät elävät vahvasti myös ajanhermolla. Uusin tehtävä ”Paskaaks kansanedustaja välittää” liittyi vahvasti eduskuntavaaleihin. Tehtävänä oli antaa kansanedustajaehdokkaalle ”Paskaaks sä välität”-pinssi, sekä samalla keskustella muutama sananen päihteistä ehdokkaan kanssa. Jokaisesta pinssitetystä ehdokkaasta oli tarjolla 5 pistettä.

Jokainen tehtävä raportoidaan Street Teamin sivustolla ”Raportoi”- napin kautta. Osa tehtävistä suoritetaan esimerkiksi Facebookin tai Instagramin avulla, jolloin ylläpito vaatii tehtävän suorittamisen merkiksi kuvaa, videota tai muuta todistusta. Tällä hetkellä tehtäviä on avoinna 28 kappaletta. Osa tehtävistä on vaihtuvia, osa pysyy tarjolla kaiken aikaa. Väliaikaisia tehtäviä ilmestyy satunnaisesti, esimerkiksi opinnäytetyön kysely julkaistiin omana tehtävänä nimellä ”Kysyppä joku toinen!”, joka tarjosi vastaajalle 15 pistettä.

Pisteitä keräämällä on mahdollisuus ansaita palkintoja. Esimerkiksi 50 ansaitulla pisteellä tiimiläinen saa itselleen Street Teamin kangaskassin, 500 pistettä oikeuttaa Street Team-huppariin ja suurin pisteiden kerääjä ansaitsee itselleen Street Team-aiheiset Converse-tennarit kerättyään 1200 pistettä. Palkintoja on mahdollista ansaita myös osallistumalla arvontoihin tai muihin tempauksiin.

2.3 Verkkonuorisotyö ja nuorten osallisuus Street Teamin toiminnassa

Muutokset vapaaehtoistoiminnan kentällä ovat olleet mullistavia viime vuosikymmeninä ja pelko nuorten vapaaehtoistojen katoamisesta on suuri. Sen vuoksi va-

paaehtoistoiminnan kentällä on tärkeää luoda uusia nuoria kiinnostavia toimintamalleja, jotka ovat mukana ajan hermolla ja kehittyvät jatkuvasti. Tästä hyvänä esimerkkinä on YAD Street Team, joka osallistaa nuoria vapaaehtoistoimintaan ainutlaatuisella tavalla levittämään päihteetöntä sanomaa Internetin välityksellä aikaan tai paikkaan sitomatta. Vaikka toiminnan tarkoituksena on aktivoida nuoria, on tavoitteena saada nuoret myös ajattelemaan ja keskustelemaan Street Teamin esille nostamista aiheista. Toimintatapana Street Team tukee verkossa toimimaan tottuneiden nuorten kokemusmaailmaa sekä tarjoaa nuorille luontaisen tavan vaikuttaa ja toimia. Street Teamia voidaankin pitää toimintakokonaisuutena, jossa risteytyy niin ohjattu nuorisotoiminta, nettiaktivismi kuin perinteinen kansalaistoiminta. (Ervamaa & Piispa 2013.)

Osallisuuden määritelmä vaihtelee hyvin paljon asiayhteydestä riippuen, siksi sitä on vaikea määrittää yksiselitteisesti. Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi (2013) näki osallisuuden mahdollisuutena vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä, itseä koskeviin asioihin ja päätösten tekoon. (Söderman & Tuhkalehto 2013, 176.) Nuorilla on oikeus vaikuttaa myös kaikille yhteisiin asioihin. Osallisuuden kautta nuorille syntyy kokemus omista mahdollisuuksistaan vaikuttaa nyt sekä vaikuttamisen mahdollisuuteen myös tulevaisuudessa. Kun nuorelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa, oppia, ideoida ja toteuttaa itselleen sekä läheisilleen tärkeitä ja mielekkäitä asioita, oppii hän vaikuttamaan toiminnallaan myös laajemmalti muissa yhteisöissä. Osallisuuteen kasvatetaan, mutta siihen myös kasvatetaan. Nuorena opittu osallisuus seuraa aikuisuuteen ja sitoo osaksi yhteiskuntaa. Nuorten osallisuudesta on määrätty myös useassa laissa. af Ursin ym. (2013) kertoo perustan lasten ja nuorten osallisuudelle olevan määritetty niin YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa, Suomen perustuslaissa, nuorisolaissa kuin lastensuojelulaissakin. (Söderman & Tuhkalehto 2013, 176.) Nuorten osallistumisesta, osallisuudesta ja kuulemisesta on säädetty myös oma pykälänsä Nuorisolaikiin. Nuorisolain (72/2006) § 8 velvoittaa päättäjiä kuulemaan nuoria heitä koskevissa asioissa. Nuorille tulee taata myös mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn.

YAD Street Team on ainutlaatuinen verkkonuorisotyön toimintamuoto, joka osallistaa nuoria vapaaehtoisiksi ehkäisevän päihdetyön kentälle. Verkkonuorisotyöllä tarkoitetaan nimensä mukaisesti verkossa tapahtuvaa nuorisotyötä. Kuten muissakin nuorisotyön muodoissa tavoitteena on nuorten kuuntelu ja kohtaaminen, turvallisen aikuis-

sen läsnäolo sekä ennaltaehkäisevä työ. (Huttunen 2014, 15-19.) Street Team osallistaa nuoria päihdevastaiseen toimintaan, mutta samalla pyrkii aiheuttamaan keskustelua nuorten keskuudessa. Toimintamallin toimivuuden vuoksi myös monet nuorten kanssa työskentelevät aikuiset ovat ottaneet Street Teamin osaksi omaa päihdekasvatustyötään. Street Team toimii tällöin työntekijän työkaluna, jonka avulla herätetään keskustelua esimerkiksi nuorisotiloilla tai muissa ympäristöissä, joissa päihdekasvatusta tehdään.

Verkkonuurisotyö koostuu erilaisista reaaliaikaisesti tapahtuvista menetelmistä. Nuorten kanssa voidaan käydä esimerkiksi verkkokeskusteluja eri teemoihin liittyen niin sanotuilla ”virtuaalisilla nuorisotiloilla”. Työ on kuitenkin pääosin chat-painotteista, ja tämän vuoksi verkkonuurisotyö usein määritelläänkin suppeasti pelkän reaaliaikaisen keskustelun perusteella, mikä ei kerro koko totuutta. Nuorisotyön ympäristönä Internet on toiminut jo noin 10 vuotta, mutta silti verkon hyödyntäminen nuorisotyössä on vielä lastenkengissä. Internet toimii lähinnä työkaluna, sen monimuotoisuutta ei osata vielä hyödyntää, vaikka uusia menetelmiä syntyy ja kehittyy kaiken aikaa. Verkkoa ei työkalun lisäksi osata nähdä toimintaympäristönä, joka antaisi verkossa tehtävälle nuorisotyölle uusia muotoja. (Huttunen 2014, 15-19.)

Ulkopuolisin silmin tietokoneen ruudun äärellä istuminen saattaa vaikuttaa passiiviselta ja passivoivalta toiminnalta, vaikka asian on päinvastoin. Internet antaa käyttäjilleen mahdollisuuden aktiiviselle osallistumiselle, jossa jokainen voi toimia sisällöntuottajana. Käyttäjien kannalta verkko on huomattavasti aktivoivampi mediaväline kuin televisio, radio tai sanomalehdet. Verkko tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden valita, minkä tasoiseen ja syvyiseen toimintaan he haluavat juuri käyttöhetkellä osallistua. Suurin osan käyttäjistä hyödyntää verkkoon jo valmiiksi luotujen rakenteiden sisällä toimimista, josta todisteena näkyy rakenteiden ylläpitämien sääntöjen ja rajojen noudattaminen. (Joensuu 2011,19.) Vuoden 2013 Nuorisobarometrin mukaan 15-29-vuotiaiden nuorten sosiaalisen median käyttö on huomattavan suurta, sillä jopa 89 % vastanneista käyttää jotakin sosiaalista mediaa. Vaikka nuoret eivät juuri koe vaikuttavansa yhteiskunnallisesti sosiaalisen median kautta, voidaan tulosten perusteella todeta sosiaalisen median olevan nuorille oleellinen osallisuuden muoto. (Nuorisobarometri 2013.)

Internet on merkittävä osa nuorisokulttuuria. Verkko toimii kulttuuristen sisältöjen välittäjänä, mutta myös kulttuurin synnyttäjänä ja ylläpitäjänä. Internetin sisältö heijastaa sen ulkopuolista maailmaa, mutta toisaalta sen sisältö vaikuttaa myös nuorten käyttäytymiseen ja toimintaan Internetin ulkopuolella. (Joensuu 2011, 21.) Kososen (2003) mukaan Internet on lähtökohtaisesti tasavertainen toimintaympäristö, jossa käyttäjien ulkoiset ominaisuudet kuin aiemmat saavutuksetkin menettävät osin merkityksensä. Verkko mahdollistaa matalankynnyksen osallistumisen ja tarjoaa näin suuren määrän erilaisia vaihtoehtoja osallistua huolimatta käyttäjän taustoista, fyysisistä rajoitteista tai aiempien kokemusten aiheuttamista rajoituksista. (Joensuu 2011, 20-21.)

Street Team hyödyntää laajasti verkon tarjoamia mahdollisuuksia osallistaen nuoria päihdevastaiseen vapaaehtoistoimintaan. Nuorten rooli on toiminnan keskiössä, sillä heillä on suuri vaikutus toimintaan ja sen sisältöön. Street Team ei toimintansa perusteella noudata perinteisen verkkonuorisotyön mallia. Toiminta ei perustu lainkaan chat-pohjaiseen verkkonuorisotyöhön, mahdollisuutta reaaliaikaiseen keskusteluun ei Street Teamissä ole tarjolla. Keskustelufoorumien kautta nuoret voivat nostaa aiheita keskusteluun, johon myös työntekijä osallistuu tarvittaessa aktiivisesti. Street Team ei ole sähköinen nuorisotila, vaan aktiivinen nuorten päihdevastainen toimintakenttä, jonka tarkoituksena on osallistaa nuoret aktiiviseen toimintaan sekä herättää keskustelua nuorten keskuudessa.

Street Teamin työntekijöiden ja nuorten kohtaaminen on vähäistä, enimmäkseen kontaktit muodostuvat tehtävien ympärille. Työntekijällä on mahdollisuus nuorisotyömäiseen otteeseen nuorten palauttamien tehtäväraportointien kautta. Palautteen kautta hän voi kommentoida tehtävissä esiin nousseita asioita, kannustaa ja rohkaista nuorta pohtimaan tai keskustelemaan aiheesta lisää. Yhteydenotot ovat mahdollisia puolin ja toisin: huolen yllättäessä työntekijä voi olla yhteydessä nuoreen henkilökohtaisesti tai nuori voi olla niin kokiessaan yhteydessä ylläpitoon mieltä painavista asioista.

3 TYÖN TEOREETTINEN TAUSTA

Tässä luvussa nostetaan esille opinnäytetyön kannalta keskeisiä käsitteitä. Keskeisimpiä käsitteitä ovat kansalaisyhteiskunnan ja kansalaistoiminnan käsitteet, vapaaehtoistoiminta sekä motivaatio ja arvot vapaaehtoistoiminnassa. Teoriaa tarkastellaan myös nuorten näkökulmasta.

3.1 Kansalaisyhteiskunta ja kansalaistoiminta

Yhteiskuntakokonaisuuden voi jakaa monella eri tavoin. Yksi tapa on jakaa yhteiskunta sektoreihin. Kansalaisyhteiskunta toimii yksityisen, julkisen ja neljännen sektorin välimaastossa. Yritykset muodostavat yksityisen sektorin, valtio, kunnat ja seurakunnat julkisen sektorin. Neljänteen sektoriin kuuluvat perheet, kodit, sukulaiset ja ystävät. Kolmanteen sektoriin eli kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat muun muassa vapaaehtoinen kansalaistoiminta, järjestötoiminta, ammattiyhdistystoiminta, puolue-toiminta, uusosuuskunnat, säätiöt ja sosiaalinen media. (Harju 2010, 12-13.)

Kansalaisyhteiskunta eroaa muista sektoreista erilaisten arvojensa, päämääriensä, toimimis- ja organisointitapojensa ja erilaisen logiikkansa takia. Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan piirteitä ovat yleishyödyllisyys, eettisyys, voittoa tavoittelemattomuus, riippumattomuus, yhteisöllisyys, solidaarisuus, yksilöllinen valinnanvapaus, joustavuus ja vapaaehtoisuus. (Harju 2003; Harju 2010.) Kansalaisyhteiskunnan keskiössä on ihminen toiveidensa, halujensa, ihanteidensa ja pyrkimystensä kanssa. Kansalaisyhteiskunnan kautta ihminen toimii, tuntee, vaikuttaa ja kohtaa muita ihmisiä kansalaisyhteiskunnan tarjoamissa aktiviteeteissa. (Harju 2010, 14.)

Kansalaisyhteiskunnassa kansalaiset järjestävät toimintaa ja palveluja omista toiveistaan ja lähtökohdistaan käsin niin itselleen kuin muillekin. Kansalaisten aktiivisuus ja oma-aloitteisuus kumpuavat heidän omasta halustaan osallistua ja toimia. Kansalaisyhteiskunta määrittää itse toimintansa, ulkopuolelta tulleita vaateita ei juurikaan ole. Autonomisuus, vapaus ja vapaaehtoisuus määrittävätkin monella tavalla suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. (Harju 2010, 14.)

Ihmiset ovat sekä toimijoita että samalla toiminnan kohteita. Kansalaisyhteiskunnan toiminta ja palvelut tuotetaan voittoa tavoittelemattomasti. Vaikka asiakkuus ja kuluttajuus eivät lähtökohtaisesti kuulu kansalaisyhteiskuntaan, kyseiset toiminnat ovat lisääntyneet kansalaisyhteiskunnan kentällä. Yleishyödyllisyys on kansalaisyhteiskunnan kulmakivi, sen perusteella toimijat saavat julkisen taloudellisen tukensa. (Harju 2010, 15.)

Kansalaistoiminnalla tarkoitetaan ihmisen aktiivista toimintaa itsestä ulospäin, yhdessä tekemällä yhteiseksi hyväksi. Ihmisen tulee käyttää omaa työpanostaan, mutta panoksen määrä ei ole olennainen. Osallistuminen järjestettyihin tapahtumiin ei ole kansalaistoimintaa, ellei ihminen ole työpanoksellaan vaikuttanut tapahtuman toteutumiseen. Kansalaistoiminnan määritelmän täyttymiseksi toiminnan tulee suuntautua itsestä ulospäin. Oman lähipiirin hyväksi järjestetty toiminta ei ole kansalaistoimintaa. Hyödyn, oli se sitten suurta tai pientä, pitää koitua laajemmalle ulkopuoliselle yhteisölle. Kansalaistoiminnan kolmas tunnusmerkki on yhdessä toimiminen, sillä se edellyttää aina useamman henkilön panosta. Toiminta on organisoitua, mutta se ei tarkoita, että toiminta vaatisi taustalleen muodollisen organisaation, esimerkiksi yhdistyksen tai säätiön. Kaikki kansalaisten yhdessä tekemä toiminta, jolla on yleishyödyllisiä vaikutuksia, on kansalaistoimintaa. Kansalaisyhteiskuntaa ja vapaaehtoistyötä ei pidä sekoittaa keskenään, sillä kaikki vapaaehtoistyö ei täytä kansalaistoiminnan kriteerejä. Sukulaisten tai naapurin auttaminen on vapaaehtoistyötä, mutta tällöin yhteisen hyvän tavoite jää puuttumaan. (Harju 2003, 10-12.)

Kansalaisuus voi olla joko aktiivista tai passiivista. Vaikka aktiiviseen kansalaisuuteen kannustetaan, on passiivinen kansalaisuus täysin hyväksyttävää. Aktiivinen kansalaisuus ei synny itsestään, vaan siihen kasvetaan opettelemalla erilaisia tietoja ja taitoja. Tarpeellisia taitoja ovat muun muassa perustiedot kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista sekä mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa. Keskeisinä taitoina voidaan pitää puhumisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen, keskustelemisen ja perustelemisen taitoja, kykyä osallistua ja hahmottaa yhteiskuntaa sekä taitoa toimia, vaikuttaa ja tehdä yhteistyötä. Jotta aktiivinen kansalaisuus toteutuu, se vaatii kohtaamista ja vuorovaikutusta. (Harju 2003, 100.)

Aktiivinen kansalaisuus on ihmisen oma valinta. Yhteiskunnassa aktiivista kansalaisuutta voi toteuttaa monin eri tavoin vaikuttamalla, osallistumalla, ottamalla vastuuta yhteisistä asioista, toimimalla ja välittämällä. Aktiivinen kansalaisuus on toimimista tärkeiden asioiden hyväksi, välittämistä ja vuorovaikutusta. Tämä edellyttää kiinnostusta yhteisiin asioihin, yhdessä sovittujen sääntöjen kunnioitusta, suvaitsevaisuutta, toisten ihmisten huomioimista ja kunnioittamista. Aktiivisena kansalaisena toimimiseen liittyy siis vahvasti ihmisen omat arvot ja identiteetti. (Mäkelä & Peltonen 2011, 18.) Nuorisolaissa (Nuorisolaki 72/2006) aktiivisella kansalaisuudella tarkoitetaan nuorten tavoitteellista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Lailla pyritään takaamaan nuorten aktiivinen kansalaisuus.

Kansalaisaktivismi kuuluu osaksi demokratiaa. Kansanvallassa ihmisillä on mahdollisuus sovinnaiseen osallistumiseen ja protestiosallistumiseen. Sovinnaisella osallistumisella tarkoitetaan osallistumista järjestelmän sisällä. Äänestäminen ja yhteydenotto hallintoon tai päättäjiin ovat esimerkkejä sovinnaisesta osallistumisesta. Nämä tavat ovat laillisia ja yleisesti hyväksytyjä tapoja vaikuttaa. Protestiosallistumisen muotoja ovat mielenosoitukset, laittomat lakot, turkistarhaiskut ja kansalaistottelemattomuus. Protestiosallistuminen ei aina vaadi taakseen joukkoliikettä, sillä esimerkiksi totaalikieltäytyjät protestoivat yksilöinä valtiota vastaan. Kansalaisaktivismi on saanut myös uusia muotoja perinteisen osallistumisen lisäksi, kuten esimerkiksi kadunvaltauksien ja nettiadressien. (Otakantaa.fi 2015)

3.2 Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoimintaa määritellään eri tavoin. Saatetaan puhua vapaaehtoistyöstä tai vapaaehtoistoiminnasta. Käsitteitä on kuitenkin päädytty käyttämään synonyymeinä. Osa haluaa tehdä selkeän eron palkkatyön ja vapaaehtoistoiminnan välille, osa haluaa painottaa työn arvoa vapaaehtoistyössä. Hyvin perinteisenä pidetyn vapaaehtoistoiminnan määritelmän mukaan vapaaehtoistoiminta on yksittäisen ihmisen ja yhteisön hyväksi tehtävää toimintaa, josta ei saa rahallista korvausta. Se tehdään omasta tahdosta, ilman velvollisuuden tunnetta perhettä tai sukua kohtaan. (Laimio & Välimäki 2011.) Monissa määritelmissä on kuitenkin täysin samoja piirteitä. Vapaaehtoistoimintaan osallistutaan omasta vapaasta tahdosta, oma-aloitteisesti. Se on palkatonta, yleishyödyllistä toimintaa, josta on hyötyä laajemmalle yhteisölle. Toiminnalla

on myös yhteiskuntaa hyödyttäviä vaikutuksia. Vapaaehtoistoiminta voi olla osallistumista julkiseen toimintaan ja kansalaistoimintaan, hyväntekeväisyyden tekemiseen, toisten auttamiseen, vastavuoroiseen auttamiseen sekä toimimista niin uskonnollisissa yhteisöissä kuin yhdistyksissä tai seuroissakin. (Mäkelä & Peltonen 2012.)

Vapaaehtoistoiminnalla on vaikutusta sekä yksilön että väestötason hyvinvoinnille. Laasasen (2011) mukaan vapaaehtoistyö on tehokkaampaa kuin julkisella sektorilla tehtävä palkkatyö ja se tuo yhteiskunnalle merkittäviä säästöjä. Vapaaehtoistyön rahallista arvoa on kuitenkin hyvin vaikea arvioida, sillä kaikkea tehtävää vapaaehtoistyötä ei tilastoida ja se ei ole verrattavissa erityisen luonteensa vuoksi aina palkkatyöhön. (Nuorisobarometri 2012.)

Ihmisten käsitys vapaaehtoistoiminnasta on usein melko suppea, sillä toiminta mielletään usein vapaaehtoiseksi ulkoiluksi vanhusten kanssa tai kahvinkeitoksi erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa. (Laimio & Välimäki 2011.) Vapaaehtoistoiminta on kuitenkin paljon enemmän. Laimion & Välimäen (2011) mukaan vapaaehtoistoiminta voidaan luokitella tarkemmin pienempiin kokonaisuuksiin: tukea tuottavaan, osallistavaan, tuettuun, palveluja tuottavaan vapaaehtoistoimintaan, vertaistoimintaan, talkoo-, keräys- ja tapahtumatoimintaan sekä järjestötoimintaan ja muuhun kansalaisvaikuttamiseen.

Tukea tuottavassa vapaaehtoistoiminnassa pyritään auttamaan heikommassa asemassa olevaa jollakin tavoin. Tuen tarve voi syntyä sosiaalisten verkostojen puuttessa tai yksinäisyydestä. Toimintaa voidaan kutsua esimerkiksi tukihenkilötoiminnaksi. Osallistavan vapaaehtoistoiminnan tarkoituksena on aktivoida muita. Tässä vapaaehtoinen on keskeisessä asemassa muiden osallistamisessa. Tuetussa vapaaehtoistoiminnassa tuetaan toista vapaaehtoista tämän rajoitusten, esimerkiksi puutteellisen kielitaidon tai liikuntarajoitteisuuden, takia. Tällöin vapaaehtoisen rooli on olla rinnalla kulkija ja toisen tukija. (Laimio & Välimäki 2011.)

Palveluja tuottavalla vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan palvelun tuottamista yhteisen hyvän takaamiseksi, esimerkiksi Internet-sivujen päivittämistä tai leipomista myyjäisiin. Vertaistoiminta edellyttää samankaltaista tilannetta osapuolien välillä. Tällöin yhdistävä tekijä voi olla esimerkiksi jokin sairaus. Vertaistoiminta vaatii usein ryhmä-

työskentelyä, jossa vapaaehtoinen voi toimia ohjaajan roolissa. Ehkä tutuimpia vapaaehtoistoiminnan muotoja ovat tapahtumiin, keräyksiin ja talkoisiin osallistuminen. Monet tapahtumat jäisivät toteutumatta ilman vapaaehtoisten työpanosta. Ominaispiirteitä tälle toiminnalle on kertaluontoisuus, vapaaehtoiselta ei vaadita pitkäaikaista sitoutumista toimintaan. Järjestötoiminnalla ja muulla kansalaisvaikuttamisella on merkittävä, aktiivinen rooli kansalaisyhteiskunnassa. Toiminta on lähes aina vapaaehtoispainotteista, esimerkiksi yhdistysten hallitukset toimivat vapaaehtoisten voimin. (Laimio & Välimäki 2011.)

Vapaaehtoistoiminnalla on suuri yhteiskunnallinen merkitys. Välitöntä merkitystä sillä on toimijalle itselleen, palvelun vastaanottajalle, vapaaehtoistoimintaa organisoivalle yhteisölle sekä palvelujärjestelmälle. Välillisesti vapaaehtoistoiminnalla on vaikutusta laajemmin toimijoiden lähiverkostoihin. (Laimio & Välimäki 2011.)

Vapaaehtoistoiminnan ylläpitämisessä tulee huomioida nuorten osallistumisen merkitys ja rooli. Nuoret luovat osallistuessaan omanlaistaan vapaaehtoistoiminnan kulttuuria. Kulttuurin syntymisen mahdollistamiseksi tarvitaan avoimuutta, suvaitsevaisuutta ja kykyä nähdä ja tehdä asiat uudella tavalla. Nuoret lähtevät mukaan vapaaehtoistoimintaan vain, jos se vastaa heidän käsityksiään merkityksellisestä tavasta osallistua ja vaikuttaa. Tämän vuoksi vapaaehtoistoiminnan piirissä tulee olla herkkyys nähdä erilaisten toimintamallien kirjo ja kyky reagoida niihin. (Mäkelä & Peltonen 2012.)

Nuorisobarometrissa vuodelta 2012 käsiteltiin vapaaehtoistoimintaa nuorten silmin. Vapaaehtoistoiminta koetaan osaksi arjen sosiaalisia suhteita ja yhteisöllisyyden rakentumista. Keskeisenä elementtinä toimii yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Vaikka vuoden 2013 nuorten Vapaa-aikatutkimuksen mukaan nuorten järjestökiinnittyneisyys on heikentynyt, näyttäisi vapaaehtoistoimintaan osallistuminen olevan kasvussa. Suosituimpia vapaaehtoistoiminnan toiminta-alueita olivat lasten tai nuorten kasvatusta, urheilu ja liikunta sekä oppilaskunta ja tukioppilastoiminta. Nämä toimintamuodot keräsivät kolmasosan kaikista vaihtoehdoista. (Nuorisobarometri 2012.)

Vuoden 2012 Nuorisobarometrin mukaan nuorten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan on kasvanut kymmenessä vuodessa. Kasvu on ollut suurempaa nuorilla naisilla

kuin miehillä. Yli 20-vuotiaat ovat aktivoituneet vapaaehtoistoimintaan, mutta laskua on tapahtunut alle 20-vuotiaiden keskuudessa. Tytöt ovat aktiivisempia osallistujia vapaaehtoistoimintaan kuin pojat. Iän myötä huomattavia muutoksia ei tapahdu, mutta halukkuus vapaaehtoistoimintaan osallistumista kohtaan kasvaa. Karkeasti nuoret voidaan jakaa kolmeen osaan: reilu kolmasosa vastaajista ilmoitti osallistuneensa vapaaehtoistoimintaan ja lähes kolmannes vastaajista haluaisi osallistua vapaaehtoistoimintaan, jos heitä pyydetäisiin. Reilu kolmannes kuitenkin ilmoitti, ettei ole mukana vapaaehtoistoiminnassa eikä myöskään haluaisi lähteä mukaan toimintaan. (Nuorisobarometri 2012.)

3.3 Arvot ja motiivit vapaaehtoistoiminnassa

Kansalaistoiminta perustuu kaikessa vapaaehtoisuuteen. Mikä tahansa kansalaisjärjestö menettää merkityksensä, jos vapaaehtoisten työpanos jää saavuttamatta. Tämän vuoksi ihmisten syyt osallistua vapaaehtoistoimintaan ovat hyvin keskeinen asia kansalaistoiminnan kannalta. (Laitinen 2006, 6.) Moni järjestö haluaakin selvittää omien vapaaehtoistensa motivaation lähteet ja taustavaikuttajat toimintaan osallistumiseen, sillä niiden selvittämisen kautta toimintaa voidaan muuttaa mielekkäämmäksi vapaaehtoisten mielipiteitä kuunnellen.

Ihmisen arvot ratkaisevat sen, mitkä asiat ovat hänelle itselleen tärkeitä. Arvot ohjaavat ihmisen toimintaa. Ne vaikuttavat ihmisen päätöksiin ja valintoihin, mutta myös identiteettiin. Arvoista ja ihmiselle tärkeiden asioiden kokonaisuudesta muodostuu arvomaailma. Arvomaailma voi kuitenkin muuttua iän ja eri elämäntilanteiden myötä (Mäkelä & Peltonen 2011, 32.)

Vapaaehtoistoimintaan osallistuvat vastaavat usein osallistumisen syiksi toiminnan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä asioita. Ihmiset tahtovat antaa aikaansa toisten auttamiseen, ympäristön, ihmisten ja eläinten oikeuksien parantamiseen tai muuhun omaa arvopohjaansa vastaavaan toimintaan. Selvää on, että ilman vahvaa sitoutumista järjestön tai ryhmän arvoihin ja tavoitteisiin sekä halua muuttaa asioita parempaan suuntaan, ei aikaa käytettäisi yleishyödyllisen toiminnan hyväksi. Pelkkä arvopohja ei kuitenkaan aina yksin riitä syyksi lähteä mukaan vapaaehtoistoimintaan. Esimerkiksi vuonna 2002 tehdyn tutkimuksen mukaan yli 60 prosenttia suomalaisista

oli valmiita tinkimään elintasostaan saaste- ja ympäristöongelmien vuoksi ja yli puolet suomalaisista kertoi suhtautuvansa myönteisesti luonnonsuojelujärjestöihin. Silti vain pieni osa suomalaisista kuuluu ympäristöjärjestöihin. Esimerkin mukaan arvojen toteuttaminen saattaa jäädä vain mielipiteen asteelle eivätkä saa ihmistä toimimaan asian hyväksi. (Laitinen 2006, 6-7.)

Järjestöjen yleinen tapa hankkia uusia toimijoita on arvopohjaan vetoaminen. Jotta saman arvopohjan kuin kiinnostuksen jakavat ihmiset osallistuisivat järjestöjen toimintaan, järjestöt pyrkivät jakamaan tietoa itsestään juuri arvojensa kautta. Järjestöt pyrkivät myös tiedottamaan ja kampanjoimaan toiminnastaan niin, että ihmisten arvomaailma vahvistuisi ja kiinnostus toimintaa kohtaan syntyisi. Kaikesta huolimatta vain osa ihmisistä kiinnostuu järjestön toiminnasta ja sitäkin harvempi ryhtyy aktiiviseksi toimijaksi. (Laitinen 2006, 7.)

Osallistumisen syyt ovat moninaisia, ja vaikuttavia tahoja on myös muita kuin ihmisen arvopohja. Tutkija Anne Colbyn (2005) mukaan vahvatkaan arvot eivät aina näy ihmisen toiminnassa, sillä myös identiteetillä eli minäkäsityksellä on suuri vaikutus arvojen näkyvyyteen. Keskeistä on, kuinka merkittäviä arvot ovat minäkäsityksessä. Ihmisellä on luontainen pyrkimys toimia johdonmukaisesti identiteettinsä keskeisten piirteiden mukaan. Jos arvot ovat keskeinen osa minäkäsitystä, ihmisen täytyy toimia niiden mukaisesti identiteetin koossa pysymisen vuoksi. (Laitinen 2006, 7.) Ihmisellä on luontainen tarve toimia arvojensa pohjalta, jos ne ovat keskeisiä ihmisen minäkäsityksen muodostumisen kannalta. Tällöin myös vapaaehtoisuuteen osallistuminen voi olla tapa toteuttaa omia arvojaan ja tuoda ne näkyviksi toiminnan kautta.

Keskeinen selitys ihmisen toiminnalle on motivaatio. J.R Nuttinin (1984) mukaan toiminnan taustalla oleva motiivi on yksilön sisäisen tarpeen ja sen ulkoisen kohteen välitila. Toimintaa ei voi yksin selittää yksilön sisäisillä tarpeilla, sillä yksilö tyydyttää tarpeensa myös ulkoisilla kohteilla. Toiminta on näin ollen sekoitus useiden erilaisten sisäisten tarpeiden ja ulkomaailman tarjoamien mahdollisuuksien suhteista. (Laitinen 2006, 7-8.)

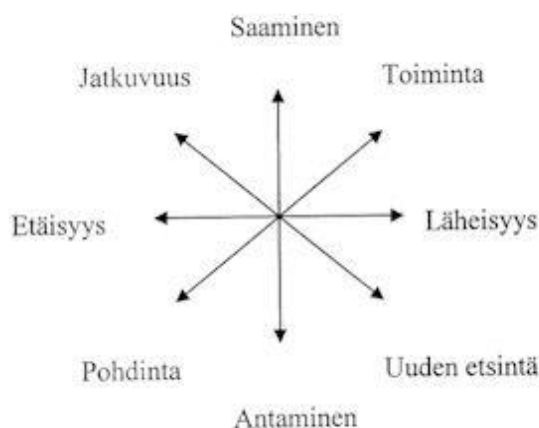
Motivaatiota selitetään usein myös palkkion avulla, jolloin puhutaan ulkoisesta motivaatiosta, joka perustuu odotukseen palkkion saamisesta. Ajatus palkkion saamisesta

ta motiivina vapaaehtoistoiminnassa saattaa synnyttää ristiriitoja vapaaehtoistoiminnan käsitteen kanssa. Palkkio voi kuitenkin olla kaikkea muuta kuin rahaa: toiminnan kautta saamaa arvostusta, näkyvyyttä, työkokemusta tai vain hyödyllisiä ja uusia tuttavuuksia. Konkreettisia palkkioita käytetäänkin houkuttimina vapaaehtoistointaan osallistumiseen, joita voivat olla esimerkiksi kahvitarjoilut, risteilyt tai alennukset järjestettävistä tapahtumista tai tuotteista. Pelkät ulkoiset palkkiot eivät kuitenkaan johda pitkäaikaiseen vapaaehtoisena toimimiseen. Itsetuntoa kohottavat palkkiot kuten suosion tai hyväksynnän saaminen toiminnastaan saattaa pitää motivaatiota yllä pidempäänkin. Todellinen sitoutuminen toimintaan on kuitenkin melko vähäistä ulkoiseen motivaatioon perustuvassa toiminnassa. (Laitinen 2006, 8-9.)

Sisäinen motivaatio ohjaa mukaan toimintaan ilman odotusta palkkiosta. Sisäisen motivaation omaava ihminen lähtee mukaan vapaaehtoiseen toimintaan, sillä hän kokee saavansa toiminnasta tyydytystä, ei niinkään toiminnan seurauksista. Sisäiseen motivaatioon liittyy usein aito kiinnostus asiaa kohtaan, halu tutkia ja ylittää omia rajojaan ja oppia uutta. Ihminen saattaa kokea vapaaehtoistoiminnan olevan väylä toteuttaa itseään ja vahvistaa kuvaa itsestään juuri sellaisena, kun hän haluaa olla. Sisäisen motivaation ohjaama ihminen auttaa näin vahvistamaan myönteistä omakuvaansa. (Laitinen 2006, 9.)

Vaikka noin 37 prosenttia suomalaisista kertoo osallistuvansa jonkinlaiseen vapaaehtoistointaan, yksikään tutkija ei ole osoittanut, että ihmisellä olisi luontainen tarve tehdä vapaaehtoistyötä. Ihmisten osallistumishalukkuus selittyy usein tarpeella oppia uutta ja kehittää itseään, tuntee itsensä hyödylliseksi ja hyväksytyksi tai tarpeella kuulua johonkin yhteisöön. (Laitinen 2006, 8.) Ihmisillä on erilaisia tapoja antaa oma panoksensa yhteiseen toimintaan, vapaaehtoistoiminnassa jokainen panos on yhtä arvokas. Ihmisen kiinnostus jotakin asiaa kohtaan on usein keskeisin syy osallistua toimintaan. Toinen keskeinen syy on halu auttaa, joka on yhteydessä myös hyväosaisuuden oivaltamiseen ja sen jakamiseen muille. Muita vapaaehtoisuuteen motivoivia tekijöitä on halu oppia uutta, uudet ihmiset, ryhmään kuuluminen, kokeilunhalu, elämänsisällön saaminen, itsensä kehittäminen, sekä halu vaikuttaa ja muuttaa maailmaa. Taustalla voi olla myös vain tahto tehdä jotakin. Ihmisten osallistumisen taustavaikuttajia on usein useampia, taustalla on harvoin vain yksi vaikuttava tekijä. (Juvonen & Mustakallio & Tolvanen 2006, 22.)

Anne Birgitta Yeungin (nykyisen Pessin) luoma vapaaehtoistoiminnan timanttimalli havainnollistaa ja jäsentää vapaaehtoistoiminnan motivaatiota ja moninaisuutta. Timanttimalli koostuu motivaation neljästä eri ulottuvuudesta eli vastakohtaparista, jotka muodostavat kahdeksan ääripäätä. Vastakohtaparit ovat *saaminen-antaminen*, *jatkuvuus-uuden etsintä*, *etäisyys-läheisyys* ja *pohdinta-toiminta* (kuva 2).

Kuva 1 Vapaaehtoistoiminnan timanttimalli (Yeung 2005)

Yeungin tutkimuksen mukaan *saaminen*- ulottuvuuteen sijoittuvat motiivit, joihin liittyvät muun muassa itsensä toteuttaminen ja vapaaehtoistyön kokeminen palkitsevana. *Antamiseen* liittyy halu auttaa, epäitsekäs luonne ja erityistarpeet, kuten eri kohdeyhmien tarpeisiin vastaaminen. *Saaminen-antaminen* välille sijoittuvat motiivit, joissa periaatteena on antamalla saaminen ja auttamalla toista hyvän mielen saaminen. *Jatkuvuus*- motiivit tarkoittavat tekijöitä, jotka liittyvät toimijan minäkuvaan, elämänsaareen ja positiivisiin kokemuksiin vapaaehtoistoiminnasta. *Uuden etsintään* kuuluvat motiivit, jotka innoittavat uusien asioiden oppimiseen, haluun laajentaa elämänpiiriään tai kaipuuseen henkilökohtaisesta muutoksesta. *Etäisyys*-motivaatioihin kuuluu mahdollisuus päättää itse osallistumisensa tavasta ja joustavuudesta. *Läheisyys* kertoo motivaatiotekijöistä, jotka ovat halu olla toisten ihmisten kanssa, kuulua johonkin ryhmään ja kokea yhteishenkeä yhdessä toimimisen kautta. *Pohdintaan* liittyy erityisesti toiminnan taustalla olevat arvot ja esikuvat. *Toiminta*-motivaatio ilmentää toiminnallista ja konkreettisen tekemisen puolta vapaaehtoistoiminnassa. *Pohdinta*-toiminta ääripäiden välillä olevia motiiveja voivat olla esimerkiksi omien arvojen toteuttaminen käytännön teoin vapaaehtoistoiminnassa. *Saaminen*, *jatkuvuus*, *etäisyys*

ja *pohdinta* kertovat sisäänpäin kääntyneisyydestä, kun taas *antaminen, uuden etsintä, läheisyys* ja *toiminta* ulospäin suuntautuneisuudesta. (Kuusisto & Pessi 2012.)

Vuoden 2012 Nuorisobarometrissa Elina Kuusisto ja Anne Birgitta Pessi tutkivat nuorten mielikuvia ja motiiveja suhteessa vapaaehtoistoimintaan. Tulosten tulkinnassa hyödynnettiin Yeungin vapaaehtoistoinnin timanttimalia. Tulokset koostuvat 15-29 -vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten haastatteluista, joista 37 prosenttia on osallistunut vapaaehtoistoimintaan viimeisen parin vuoden aikana. (Kuusisto & Pessi 2012.)

Nuorten mielikuvissa vapaaehtoistoiminta ilmentyi lähes yksinomaan antamisena ja auttamisena sekä hyväntekeväisyytenä. Mielikuvissa korostuivat epäitsekkäät luonteenpiirteet kuten pyyteettömyys, empaattisuus sekä auttaminen ilman palkkaa tai muuta hyötyä. Nuoret kanavoivat vapaaehtoisuuden auttamisen kohteiden kautta, joista nuoret nostivat esille muun muassa vanhukset sekä vähäosaiset. Nuoret nostivat esille myös useita järjestöjä, joiden kautta vapaaehtoistoimintaan on mahdollista osallistua. (Kuusisto & Pessi 2012.) Vapaaehtoistoiminta miellettiin pakottomaksi ja omaehtoiseksi toiminnaksi. Vapaaehtoistoinnin mielikuviin liittyi vahvasti myös yhdessä tekeminen, yhteishenki sekä talkoot. (Kuusisto & Pessi 2012.)

Timanttimalin kautta mielikuvien tarkastelu tuotti tuloksen, jonka mukaan vapaaehtoistoiminta näyttäytyy ulospäin suuntautuvana, sillä ääripäät *antaminen, läheisyys* ja *toiminta* sisältävät ajatuksen suuntautumisesta itsen tai oman ryhmän ulkopuolelle. Timanttimalin kahdeksasta ääripäästä löytyi kuusi: *saaminen* ja *uuden etsintä* -ääripäät jäivät puuttumaan. Itsensä toteuttaminen, tunnetason palkinnot tai uuden oppiminen ja elämänpiirin laajennus eivät liittyneet nuorilla vapaaehtoistoinnin mielikuviin, vaan mielikuvat keskittyivät vahvasti auttamisen ja antamisen näkökulmaan. Nuorten mielikuvat olivat siis pääasiassa hyvin myönteisiä, arvostavia ja kunnioittavia. (Kuusisto & Pessi 2012.)

Kuten jo aiemmin todettiin, 37 prosenttia nuorista oli viimeisen kahden vuoden aikana osallistunut vapaaehtoistoimintaan. Tärkeimpänä motiivina osallistumiselle oli halu auttaa muita, joka pätee myös useissa muissakin vastaavanlaisissa tutkimuksissa. Muita motivaationlähteitä olivat kaverit, yhdessä tekeminen ja uusien ihmisten ta-

paaminen sekä elämäkokemuksen saaminen. Kuten mielikuvissa, myös motiiveissa korostuivat ulospäin suuntautumisen timanttimallin ääripäät. Vaikka suuria muutoksia vapaaehtoisuuteen liittyvissä mielikuvissa tai osallistumisessa ei ole juurikaan tapahtunut, voidaan positiivisena pitää nuorten lisääntyntä osallistumista vapaaehtoistoimintaan. (Kuusisto & Pessi 2012.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön taustaa eli miksi opinnäytetyö tehtiin. Lisäksi avataan opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet. Taustatietojen jälkeen perehdytään tutkimuskysymyksiin sekä tutkimusmenetelmiin. Lopuksi kuvataan opinnäytetyön tutkimuksen toteutusprosessi pääpiirteittäin.

4.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Idea opinnäytetyölle syntyi tilaajan toiveista ja tarpeista. Lopulliseksi opinnäytetyön ideaksi muodostui Street Teamin toimintaa kehittävä tutkimus, jossa pyrittiin selvittämään Street Teamin vapaaehtoisten nuorten motiivit osallistua vapaaehtoistoimintaan sekä nuorten mahdolliset arvot toiminnan taustalla. YAD Street Team on ainutlaatuinen tapa osallistaa nuoria vapaaehtoistoimintaan sekä motivoida heitä tekemään ehkäisevää päihdetyötä. Tietoa toimintaan osallistumisesta ja motivoinnin lähteistä ei vastaavanlaisesta toimintamallista ole, joten uuden tiedon tuottaminen oli perusteltua.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miksi nuoret osallistuvat Street Teamin toimintaan sekä mitkä tekijät motivoivat nuoria osallistumaan. Tavoitteena oli myös selvittää, onko nuorten toiminnan taustalla minkäänlaista arvopohjaa, esimerkiksi päihdevastaisuutta tai yhteneväisyyksiä YAD ry:n toiminta-ajatuksen kaltaisten arvojen kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa YAD Street Teamin vapaaehtoisista sekä heitä motivoivista tekijöistä matalankynnyksen verkkovapaaehtoistyössä. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselylomakkeella. Tavoitteena oli saada

kyselyn tuloksista riittävän kattavat, jotta niistä olisi mahdollista tehdä johtopäätöksiä ja löytää kehittämisideoita YAD ry:n toimintaa ajatellen. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda kirjallinen selvitys kyselyn tuloksista, joista ilmenee Street Teamin toimintaan osallistuvien vapaaehtoisnuorten ajatuksia ja näkemyksiä olemassa olevasta toiminnasta sekä nuorten motiivit ja arvopohja heidän toimintansa taustalla.

Tutkimuskysymyksinä toimivat seuraavat:

- Mitkä tekijät motivoivat nuoria osallistumaan Street Team – toimintaan?
- Minkälainen on Street Teamiläisen nuoren arvotausta?

Tutkimuskysymyksiin päädyttiin opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteiden tarkastelun perusteella, sillä nämä kaksi kysymystä tiivistävät opinnäytetyön idean.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa uutta, ainutlaatuista tietoa nuorten vapaaehtoistoiminnasta ja sen taustavaikuttajista, jota YAD ry tulee hyödyntämään toimintansa kehittämistyössä. Opinnäytetyön tulokset pyritään jalkauttamaan suoraan kehittämistyöhön, muun muassa toimintasuunnitteluun ja palkitsemistapojen kehittämiseen. Lisäksi opinnäytetyötä tullaan hyödyntämään hankkeen rahoittajalle tehtävässä lopuraportissa sekä mahdollisesti myös laajemmin YAD ry:n toiminnassa. Uuden tiedon myötä YAD ry voi kehittää toimintaansa esimerkiksi aktivoimalla jo aktiivisia toimijoita hyviksi havaituin keinoin, tai puutteiden ilmetessä kehittää toimintaa entistä mielekkäämmäksi ja kiinnostavammaksi, jotta kynnyksensä toimintaan osallistumiselle olisi entistäkin matalampi.

4.2 Menetelmät

Opinnäytetyön keskeisenä tutkimusmenetelmänä toimi määrällinen tutkimusmenetelmä. Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää voidaan kutsua myös tilastolliseksi tutkimukseksi, sillä sen avulla pyritään selvittämään lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Määrällisen tutkimuksen tekeminen edellyttää riittävän suurta kohderyhmää edustavaa otosta. Aineiston keruu tapahtuu standardien kyselylomakkeiden avulla, joissa on usein valmiit vastausvaihtoehdot. Tuloksia voidaan havainnollistaa taulukoin ja kuvioin, sillä asioita kuvataan usein numeeristen suureiden avulla. (Heikkilä 2014, 15-20.)

Aineiston keruu tapahtui Webropolin kautta toteutetulla kyselylomakkeella. Englanninkielinen sana *survey* tarkoittaa aineistonkeruumuotoa, jossa tarkoituksena on kerätä aineistoa standardoidusti ja joissa koehenkilöt muodostavat otoksen tietyistä tutkittavien perusjoukosta. Standardoidulla tarkoitetaan täysin samankaltaista kyselytapaa kaikkien vastaajien kohdalla. Kyselyn etuna on laajan tutkimusaineiston nopea ja vaivaton keruu, vaikka kyseessä olisikin suuri joukko vastaajia. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2014, 193-195.) Tämän vuoksi aineiston keruutavaksi muotoutui kyselylomake, olihan vastaajia vaikea tavoittaa suuren lukumäärän sekä anonyymiuden vuoksi.

Tarkoituksena oli muodostaa monipuolinen kysely, jossa mitattaisiin parhaalla mahdollisella tavalla vastaajien motiiveja ja arvotaustaa. Tämän vuoksi kyselylomake muodostui hyvin erilaisista kysymystyyleistä, muun muassa monivalintakysymyksistä, avoimista kohdista sekä mielipidejanoista. Avoimien kysymysten tarkoituksena oli saada tietoon laajemmin vastaajan omia kokemuksia ja näkemyksiä, joilla pyrittiin hakemaan myös laadullisen tutkimuksen elementtejä. Tarkoituksena oli myös laajentaa kyselylomakkeen tuloksia teemahaastatteluilla. Kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella pyritään tutkimuksen kohteen käyttäytymistä ja päätösten syitä. Yleensä laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan pienempää joukkoa, mutta yksityiskohtaisemmin. Aineisto voidaan kerätä esimerkiksi ryhmäkeskusteluja ja haastatteluja hyödyntäen, jolloin aineisto saatetaan yleensä tekstimuotoon. (Heikkilä 2014, 15-16.)

4.3 Tutkimuksen toteutus

Teoriaan perehtymisen, lähdekirjallisuuden hankkimisen ja tapaamisien jälkeen tilaajan, ohjaavan opettajan ja tekijän välillä muotoutui opinnäytesuunnitelma. Suunnitelman jälkeen lähdettiin työstämään kyselylomaketta, jonka tarkoituksena oli mitata vastaajien motivaatiota sekä arvotaustaa. Vastaamisaikaa kyselyyn järjestettiin noin kaksi viikkoa.

Aluksi tutkimusta lähdettiin työstämään aiheeseen perehtymällä. Lukuisat kirjat ja Internet-lähteet johdattelivat aiheeseen. Teoriaan perehtyminen vaati aikaa, sillä näin opinnäytetyösuunnitelman tekeminen helpottui. Alussa järjestettiin tapaamisia niin

tilaajan kuin ohjaavan opettajankin kanssa, jotta opinnäytetyön idea saatiin muokattua lopulliseen muotoonsa. Teoreettisena viitekehystenä toimivat kansalaisyhteiskunta ja kansalaistoiminta, vapaaehtoistoiminta sekä vapaaehtoistoiminnan arvot ja motiivit. Myös ehkäisevän päihdetyön, verkkonuorisotyön sekä nuorten osallisuuden käsitteitä päätettiin avata. Tutkimuskysymykset muotoutuivat selvittämään tekijöitä, jotka motivoivat nuoria osallistumaan Street Teamin toimintaan. Lisäksi haluttiin saada vastaus kysymykseen ”Minkälainen on Street Team nuoren arvotausta?”

Luonnolliseksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen tutkimus, sillä sen avulla oli helppo lähestyä anonyymisti toimintaan osallistuvia nuoria. Kyselylomakkeen valmistelu vaati Street Teamin nettisivuihin tutustumista ja ”jalkautumista”. Asettuminen nuoren asemaan helpotti kyselyn valmisteluprosessia. Rekisteröityminen sekä tehtävien tekeminen auttoi ymmärtämään, millaisia kysymyksiä kyselyn tulisi sisältää toivottujen vastausten saamiseksi.

Kyselylomake tehtiin Webropol-kyselytyökalun avulla ja se toteutettiin Street Teamin omilla tunnuksilla. Kysely julkaistiin yhdeksi Street Teamin tehtävistä, jotta tiimiläiset motivoitaisiin vastaamaan kyselyyn pisteiden toivossa. Luvassa oli myös arvontoja raportoineiden tiimiläisten kesken. Kyselyn julkaisemisen yhteydessä kirjoitettiin opinnäytetyöstä ja kyselystä blogiteksti Street Teamin blogiin, jotta se saisi lisää näkyvyyttä. Blogitekstin tarkoituksena oli esitellä opinnäytetyön aihe sekä samalla markkinoida kyselyä. Kyselyä markkinoitiin myös Street Teamin Facebook-sivuilla sekä Instagramissa.

Kyselylomakkeen valmistuttua sitä arvioitiin eri osapuolien näkökulmasta. Toivottu esitestaus jäi kuitenkin väliin ajanpuutteen vuoksi. Esitestauksen avulla olisi ollut tarkoitus selvittää kohderyhmän muutaman valikoidun jäsenen kokemukset kyselyn ymmärrettävyydestä ja selkeydestä. Tämän jäädessä puuttumaan täytyi kysely laittaa jakoon ilman kohderyhmän kokemusten perusteella tehtyä muokkausta. Lopulta myös ajatus teemahaastattelujen toteutuksesta jäi pois, sekin ajanpuutteen vuoksi.

Kyselyn toteuttaminen on hankala prosessi. Riittävän lyhyen ja yksinkertaisen, mutta myös tuloksia tuottavan kyselyn muodostaminen tuotti ongelmia. Lisäksi kyselyn jakaminen motivaatio- ja arvokysymyksiin oli haastavaa, sillä monessa tilanteessa mo-

tivaatio ja arvot tuntuivat kulkevan käsi kädessä. Esimerkiksi nuorten huumevastaisuuden ja sitä kautta toimintaan osallistuminen voi kertoa vastaajan arvoista, mutta niiden kautta se myös motivoi toimimaan. Arvojen ja motivaation erotteluun kuitenkin pyrittiin, mutta tulosten analyysissä ne tulevat jollakin tasolla sulautumaan toisiinsa.

Kyselyn lopullinen kysymysmäärä oli 15. Kysely koostui kolmesta osiosta: vastaajien taustatiedoista ja motiiveja selvittävästä kyselyosasta sekä arvoja kartoittavasta osiosta. Kyselyn lopussa pyydettiin vielä palautetta Street Teamistä sekä kyselystä. Kysely toteutettiin tietoisesti nuorten suuhun sopivammaksi. Pyrkimyksenä oli muodostaa sisällöltään nuorten kielellistä ilmausta lähellä oleva kysely, sillä kohderyhmänä olivat 13-vuotiaat ja sitä vanhemmat nuoret. Tarkoituksena oli tavoittaa Street Teamissa aktiivisimpien vapaaehtoisten ikäryhmä, joita olivat 14- 16 vuotiaat nuoret. Tarkemmin kyselylomakkeen sisältöön voi perehtyä liitteen avulla (LIITE 1).

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kysely toteutettiin Internetissä Webropol-kyselyjärjestelmän kautta ja vastaamisaikaa oli noin kaksi viikkoa. Kyselylomakkeen avulla saatiin 20 vastausta, joka oli opinnäytetyön onnistumisen ja luotettavuuden kannalta minimimitavoite. Tässä luvussa puretaan kyselyn tulokset ja niitä havainnollistetaan kuvioin ja diagrammeihin.

Kysely jakaantui kolmeen pääosiin. Kyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa kysyttiin vastaajan taustatietoja. Toisessa osiossa pyrittiin selvittämään vastaajia motivoivat tekijät, ja kolmannessa osiossa perehdyttiin arvopohjan selvittämiseen. Lopuksi vastaajia pyydettiin antamaan kehittämisideoita Street Teamin toimintaan sekä palautetta kyselystä.

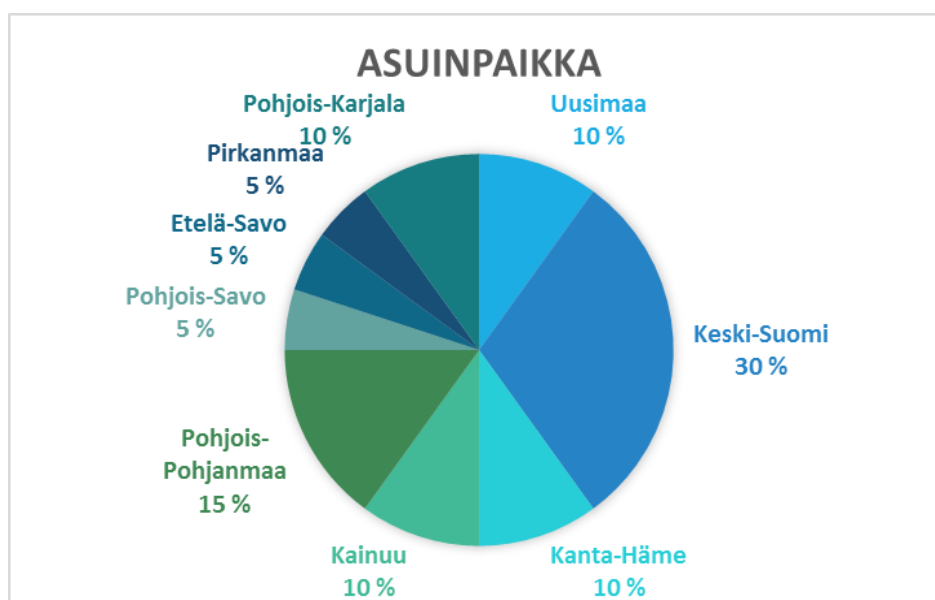
5.1 Taustatiedot

Kyselyn ensimmäisessä osiossa käsiteltiin vastaajien taustatietoja. Kyselyyn vastaajien taustoista haluttiin selvittää sukupuoli, ikä, kotikunta, tämänhetkinen elämäntilan-

ne sekä tietoja vastaajien Street Team-taustasta. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 20 tiimiläistä.

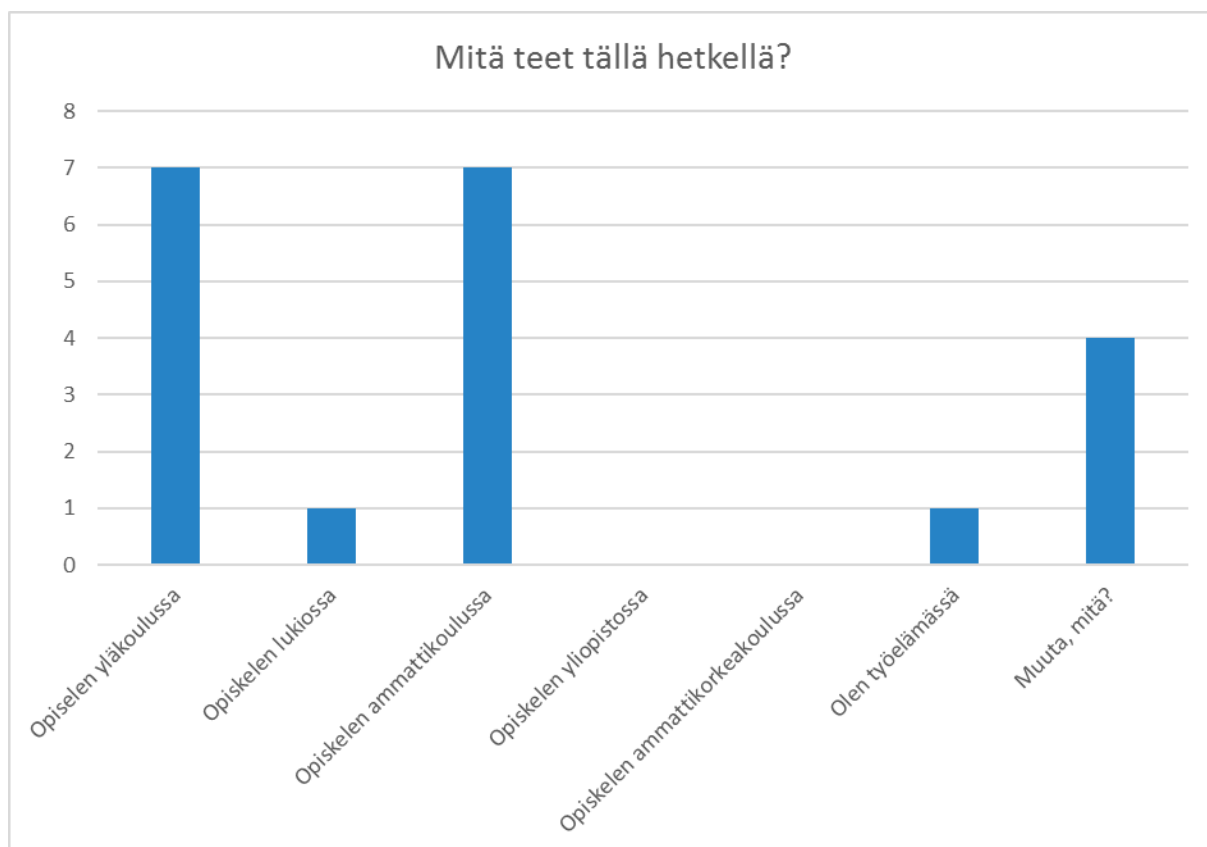
Vastaajien sukupuolet jakautuivat tasan, puolet vastaajista oli tyttöjä, puolet poikia. Vastaajien keski-ikä oli 19,1 vuotta ja vastaajien ikähaarukka vaihteli 13 ikävuodesta jopa 41 ikävuoteen. Suurimmat vastaajaikäluokat olivat 13-, 14- ja 18- vuotiaat. Täysi-ikäisiä vastaajia oli yli puolet vastaajista (55 %).

Vastaajan tuli ilmoittaa asuinkuntansa, jonka perusteella kunnat luokiteltiin maakunnittain. Vastaajista suurimman osan (30 %) kotikunta sijaitsi Keski-Suomessa. Toiseksi eniten vastaajia löytyi Pohjois-Pohjanmaalta (15 %). Pohjois-Karjala, Uusimaa, Kanta-Häme ja Kainuu nousivat myös esiin. Loput maakunnat, jotka edustivat kyselyyn vastaajien kotipaikkakuntaa, olivat Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Pirkanmaa. Eteläisimmän vastaajan kotipaikkakunta oli Loviisa, pohjoisin Oulu.

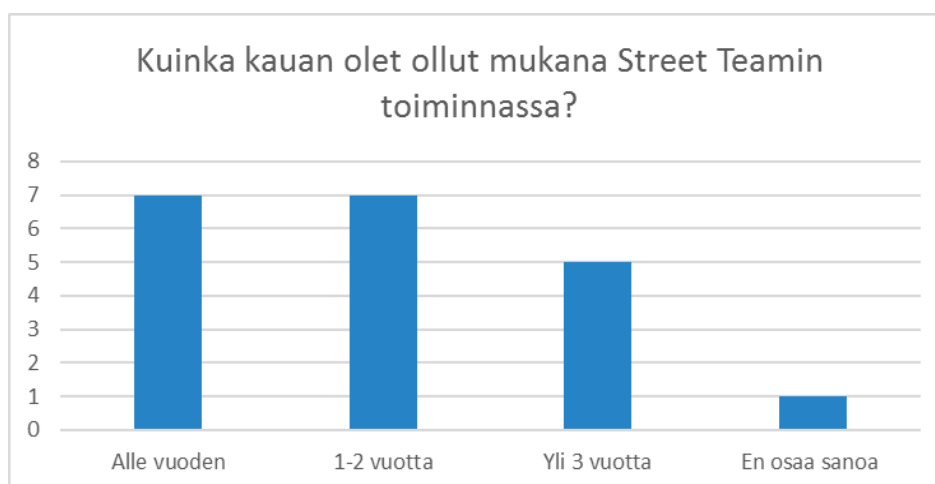
Kuva 1 Vastaajien kotipaikkakunnat maakunnittain

”Mitä teet tällä hetkellä?”- kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa vastaajien tämänhetkinen elämäntilanne. Viisitoista vastaajaa (75 %) oli tällä hetkellä koulunpenkillä, yläkoululaisia ja ammattikoululaisia vastasi molempia seitsemän kappaletta. Lukiolaisia vastasi vain yksi. Työelämässä toimi yksi vastaajista. Avoimeen ”Muuta, mitä?”-vaihtoehtoon saatiin neljä vastausta, joista kaksi oli työttömiä, yksi kansanopiston piirissä ja yksi jumalanpalvelija.

Kuva 2 Vastaajien tämänhetkinen elämäntilanne

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, kuinka monta vuotta vastaajat olivat olleet mukana Street Teamin toiminnassa. Alle vuoden toiminnassa mukana olevia oli seitsemän kappaletta, 1-2 vuotta toiminnassa mukana olleita oli myöskin seitsemän vastaajaa. Yli kolme vuotta toiminnassa mukana olleita oli viisi vastaajaa. Yksi vastaajista ei osannut sanoa tarkkaa osallistumisen kestoa.

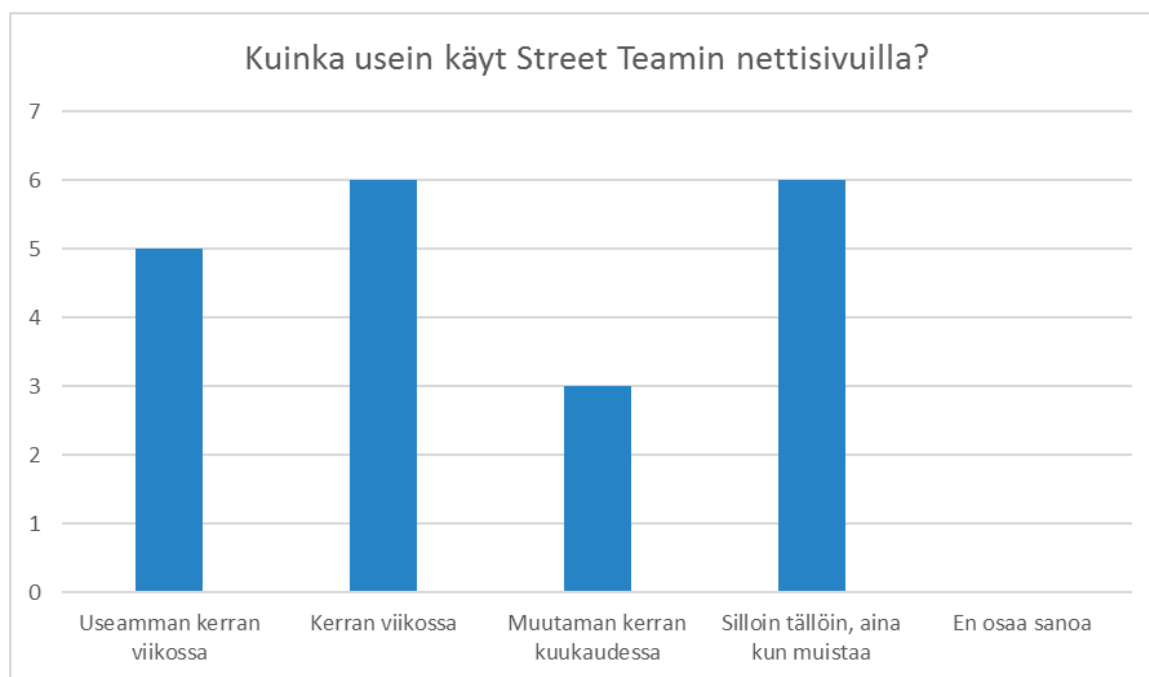
Kuva 3 Vastaajien toimintavuodet Street Teamissa

Seuraavassa kysymyksessä selvitettiin, mistä vastaajat olivat kuulleet Street Team-toiminnasta. Mahdollisuus oli valita useampia vaihtoehtoja. Yli puolet vastaajista (55 %) oli kuullut toiminnasta kaveriltaan. Seitsemän vastaajaa oli kuullut toiminnasta sekä Street Teamin ja YADin nettisivujen että materiaalien kautta, eli noin 77 % vastaajista. Myöskin Facebook sekä YADin toimipisteet, koulutukset ja tapahtumat olivat saaneet kannatusta.

Kuva 4 Mistä vastaajat saivat tietää Street Team- toiminnasta

Suurin osa vastaajista käy Street Teamin nettisivuilla kerran viikossa. Yhtä suuri osa vastaajista kertoi käyvänsä nettisivuilla silloin tällöin. Useamman kerran viikossa nettisivuilla vieraili viisi vastaajaa. Yli puolet vastaajista käyvät siis Street Teamin nettisivuilla kerran tai useammin viikossa.

Kuva 5 Vastaajien vierailut Street Teamin nettisivuilla

Taustatiedoissa haluttiin myös selvittää tiimiläisten järjestötaustaa, eli osallistuivatko he Street Teamin lisäksi muiden järjestöjen toimintaan. Yli puolet vastaajista (60 %) eivät kertomansa mukaan olleet mukana muiden järjestöjen toiminnassa tällä hetkellä. Seitsemän vastaajista ilmoitti olevansa mukana muussa järjestötoiminnassa. Esimerkkinä järjestöistä vastaajat nostivat esille Irti Huumeista ry:n, Nuorten mielenterveysseura Yeesin sekä kyläyhdistys- ja partiotoiminnan. Eräs vastaajista kertoi olevan myös muilla tavoin mukana YAD ry:n toiminnassa.

5.2 Motivaatio

Motivaatio-osion ensimmäisenä tehtävänä oli mielipidejana. Vastaajan tehtävänä oli valita kahden eri väittämän väliltä itseään ja mielipidettään parhaiten kuvaava kohta. Mitä lähemmäksi väitettä valintansa laittoi, sitä enemmän oli väitteen kanssa samalla kannalla. Väittämäpareja oli yhteensä kuusi, joilla pyrittiin selvittämään tiimiläisten motivaation lähteitä osallistua mukaan toimintaan.

Ensimmäinen väittämäpari kuului: ”Haluan vaikuttaa ja olla osana ehkäisevää huumetyötä osallistumalla Street Teamin toimintaan” – ”Teen tehtäviä vain, jotta saisin palkintoja”. Tuloksia tarkastellessa 15 vastaajaa oli mielipiteensä perusteella lähempänä ensimmäiseksi mainittua väittämää, puolet vastaajista on täysin samaa mieltä. Väittämien puoliväliin on sijoittanut mielipiteensä neljä vastaajaa, ja jälkimmäisen väitteen kanssa täysin samaa mieltä on yksi vastaajista. Tulosten perusteella näyttää siltä, että vaikuttaminen ja mukana oleminen ehkäisevässä huumetyössä motivoi enemmän, kun ajatus ansaittavista palkinnoista.

Toisena väittämäparina haettiin tiimiläisten kokemusta yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. ”Olemalla mukana Street Teamin toiminnassa koen voivani vaikuttaa yhteiskunnallisesti” – ”En koe toiminnallani olevan yhteiskunnallista vaikutusta”. Kahdeksan vastaajaa koki väittämän omakseen, eli koki toimintansa vaikuttavan yhteiskunnallisella tasolla. Lähes omakseen väittämän koki kuusi vastaajista. Puoliväliin itsensä sijoitti neljä vastaajaa, kahden vastaan mielestä toiminnalla ei ole juurikaan yhteiskunnallista vaikutusta. Yksikään vastaajista ei kokenut toiminnallaan olevan minkäänlaista yhteiskunnallista vaikutusta. Tulokset osoittavat, että Street Team on väylä vaikuttaa myös yhteiskunnallisesti, joka kieli myös vastaajien motivaatiosta.

Seuraava väittämäpari koski huumevastaisuutta ja palkintoja: ”Olen huumeita vastaan ja haluan tehdä osani niiden käytön vähentämiseksi. Palkinnot ovat vain kiva lisä.” – ”Huumeiden vastaisuus ei juuri kiinnosta minua, enkä olisi mukana Street Teamissa, jos tehtävistä ei saisi palkintoja.”. Lähes kaikki vastaajista (17 vastaajaa) olivat ensimmäisen väittämän puolella vahvasti tai lähes samaa mieltä sen kanssa. Väittämien puoliväliin oli itsensä sijoittanut kaksi vastaajaa. Jälkimmäisen väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli yksi vastaajista, joka koki palkintojen olevan pääsyy osallistumiseen eikä huumevastaisuutta koettu olennaiseksi seikaksi Street Team-toiminnassa.

”Minulle on tärkeää päästä jakamaan mielipiteitäni ja ajatuksiani Street Teamin kautta” – ”Voin jutella huumeista muuallakin, Street Team ei ole minulle paikka jakaa kokemuksiani” – väittämäpari aiheutti eniten hajontaa. Suurin osa vastaajista oli sijoittanut vastauksensa väittämien puoliväliin. Toiseksi eniten vastauksia kertyi ensimmäisen väittämän kohdalle. Vastausten hajonta kieli siitä, että Street Teamissa pää-

tarkoituksena ei ole tuoda omaa mielipidettään esille kovin vahvasti, vaan tiedon saanti ja jakaminen ovat tärkeämpiä asioita päihteettömän sanoman ympärillä.

Haluan vaikuttaa ja olla osana ehkäisevää huumeityötä osallistumalla Street Teamin toimintaan.	10	5	4	0	1	Teen tehtäviä vain, jotta saisin palkintoja.
Olemalla mukana Street Teamin toiminnassa koen voivani vaikuttaa yhteiskunnallisesti.	8	6	4	2	0	En usko toiminnallani olevan yhteiskunnallista vaikutusta.
Olen huumeita vastaan ja haluan tehdä oman osani niiden käytön vähentämiseksi. Palkinnot ovat vain kiva lisä.	12	5	2	0	1	Huumeiden vastaisuus ei juuri kiinnosta minua, enkä olisi mukana Street Teamissa, jos tehtävistä ei saisi palkintoja.
Minulle on tärkeää päästä jakamaan mielipiteitäni ja ajatuksiani Street Teamin kautta.	5	4	7	3	1	Voin jutella huumeista muuallakin, Street Team ei ole minulle paikka jakaa ajatuksiani.
Minulla on omakohtaista kokemusta huumeista, jonka vuoksi toiminta kiinnostaa minua.	3	0	3	3	11	Minulla ei ole omakohtaista kokemusta päihteistä, mutta toiminta kiinnostaa minua.
En voisi osallistua Street Teamin toimintaan omalla nimelläni tai kasvoillani.	1	1	2	4	12	Voisin osallistua Street Teamin toimintaan myös omalla nimelläni ja kasvoillani.

Taulukko 1 Motivaatio-osion mielipidejangan tulokset

Motivaatioon toimia liittyy myös vahvasti omakohtaiset kokemukset. Tämän vuoksi oli selvitetävä tiimiläisten omakohtainen kokemus päihteisiin liittyen. Yli puolet vastaajista valitsi väittämän ”Minulla ei ole omakohtaista kokemusta huumeista, mutta toiminta kiinnostaa minua” väittämän ”Minulla on omakohtaista kokemusta huumeista, jonka vuoksi toiminta kiinnostaa minua” sijaan. Vastaukset painottuivat muutenkin enemmän kokemattomuuden puolelle. Kolme vastaajaa oli ilmaissut jälkimmäisen väittämän käyvän toteen juuri heidän kohdallaan.

Street Teamin toiminta on anonyymiä, eli toimiminen tapahtuu nimimerkin takaa. Kyselyn kautta haluttiin kuitenkin selvittää, kokivatko vastaajat anonyyminä toimimisen hyvänä asiana, vai olisiko tiimiläisillä kiinnostusta toimintaan omalla nimellään ja kas-

voillaan. Selkeästi yli puolet vastaajista (16 vastaajaa) olisi valmiita toimimaan omalla nimellään ja kasvoillaan Street Teamissa. Ideaa vastusti kaksi vastaajaa.

Seuraava tehtävä motivaatiota koskien oli avoin tehtävä, johon vastaaja sai halutesaan vapaasti kertoa, miksi hän oli mukana Street Teamin toiminnassa. Vastauksia saatiin 17 kappaletta. Vastauksia tulkitessa esiin nousi neljä pääteemaa, joiden ympärille vastaukset kertyivät. Viidellä vastaajista nousi esiin nimenomaan pelkkä huumevastaisuus. Vastaajat tahtoivat olla mukana huumevastaisessa työssä, sillä heillä oli halu ehkäistä päihteiden käyttöä ja jakaa tietoa huumeaineiden vaaroista. Yksi vastaajista kertoi olevansa entinen narkomaani, jonka vuoksi huumevastainen toiminta oli hänelle syy olla mukana Street Teamin toiminnassa. Toinen esille nousut teema oli vaikuttaminen. Moni koki Street Teamin olevan väylä vaikuttaa hyvän asian puolesta, joka osittain tukee myös huumevastaisuuden teemaa. Päällimmäisenä oli kuitenkin tarve vaikuttaa yhteiskunnallisesti, jonka kautta sai äänensä kuuluviin.

Lähes jokaisessa vastauksessa tuli esiin Street Team mukavana vapaa-ajan aktiviteettina ja harrastuksena. Street Teamia kuvailtiin mieleiseksi ja hauskaksi ajanviettavaksi, mutta vastauksissa korostui myös toiminnan merkityksellisyys ja hyödyllisyys. Vastaajat kokivat toiminnan olevan myös tavoitteiltaan järkevää, joka osaltaan vaikutti vastaajien toiminnassa mukana olemiseen. Yksi esille nousseista teemoista oli vapaus osallistua toimintaan silloin kun itse haluaa, missä ja milloin vain. Neljäsosa vastaajista mainitsi tämän syykseen Street Teamin toimintaan osallistumiselle. Toiminnan sitoutumattomuus ja vapaus valita aika, paikka ja toiminta itse, olivat vastaajille tärkeitä syitä osallistumiseen.

Seuraavassa tehtävässä lähdettiin selvittämään taulukon avulla, mitkä vastaajien mielestä olivat mieleisintä puuhaa Street Teamin toiminnassa. Taulukon mukaan ylivoimaisesti parasta toimintaa Street Teamissa oli huumevastainen toiminta. Mielekkääksi toiminnan muodoksi sen koki 19 vastaajaa, eli kaikki yhtä vastaajaa lukuun ottamatta. Palkinnot eivät olleet monelle vastaajalle mieleisin asia toiminnassa, sillä sen mielekkäimmäksi vastasin vain seitsemän vastaajaa. Palkinnot kuitenkin koettiin mielekkäänä, yksikään vastaajista ei suhtautunut palkintoihin negatiivisesti. Uutta saamaansa tietoa piti positiivisena asiana 18 vastaajaa, eli jälleen lähes kaikki vastaajista. Tiedon jakaminen koettiin myös varsin mielekkääksi, tätä mieltä oli 17 vas-

taajista. Keskustelu huumeista sai 17 myönteistä vastausta, vaikkakin parhaaksi toiminnan muodoksi sen koki vain kahdeksan vastaajaa. Aktivismi aiheutti vastauksissa eniten hajontaa. Vaikka 17 vastaajaa koki aktivismin olevan toiminnassa mieleistä, kaksi vastaajaa ei osannut sanoa mielipidettään.

	Parasta	Ihan jees	Menettelee	En tykkää	En osaa sanoa
Tehtävät	9	8	2	0	1
Palkinnot	7	11	1	0	1
Keskustelu huumeista	8	9	1	1	1
Uusi tieto, jonka saan	10	8	1	1	0
Tiedon jakaminen	11	6	2	1	0
Aktivismi	9	8	0	1	2
Huumevastainen toiminta	16	3	0	1	0

Taulukko 2 Street Team toiminnan mielekkyyttä vastaajien kokemana

Suurin osa vastaajista koki kaiken toiminnan mieleisenä, joka kertoo selvästi nuorten omaehtoisesta toimintaan osallistumisesta. Nuoret eivät olisi mukana toiminnassa, jos sen sisältö ei vastaisi heidän odotuksiaan. Vastauksista voidaan nähdä jo aiemmissakin tehtävissä tuttu eriävän mielipiteen omaava vastaaja, joka osallistuu toimintaan vain tehtävien kautta saatavien palkintojen vuoksi, ilman, että kokisi toiminnan mieleisenä ja hyödyllisenä väylänä vaikuttaa hyvä asian puolesta.

Kysyttäessä avoimena kohtana tiimiläisten mielipiteitä siitä, olisiko Street Teamin toiminnassa jotakin kehitettävää, vastaukset jakaantuivat tasaväkisesti kolmeen eri teemaan. Yksi kolmesta teemasta liittyi tehtäviin, sillä monet toivoivat lisää tehtäviä. Toiveina oli uusien tehtävien tiiviimpi ilmestymistähti, mutta myös muualle kuin nettiin sidottuja tehtäviä toivottiin. Toisena teemana näkyi kommentointi palkintoihin ja oheismateriaaliin liittyen. Vastaajat toivoivat pysyvien palkintojen lisäksi erikoispalkintoja esimerkiksi jo pääpalkinnon saavuttaneille, sekä väliaikaisia erikoispalkintoja. Lisäksi kiinnostusta oli uusia tarroja ja muita oheismateriaaleja kohtaan. Kolmasosa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että Street Teamin toiminnassa ei ole mitään parannettavaa.

5.3 Arvot

Arvoihin liittyviä tehtäviä kyselylomakkeeseen sisällytettiin yksi, sillä motivaatio-osion kysymysten oletettiin tukevan myös arvoja koskevia kysymyksiä. Vastaajien tehtävänä oli valita mielipidettään vastaava kohta kunkin väittämän kohdalla. Väittämät liittyivät vahvasti Street Teamin ja YAD ry:n arvopohjaan, ja niillä pyrittiin selvittämään vastaajien arvotaustaa vertailua varten.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Osallistumalla Street Teamin toimintaan haluan olla mukana vähentämässä huumeiden käyttöä	16	3	1	0	0
Street Teamin avulla tahdon jakaa sekä saada tietoa huumeista	13	6	1	0	0
Tiedän, mikä on YAD ja mikä on sen tehtävä	13	6	1	0	0
Tiedän, mikä on Street Teamin tarkoitus	14	4	2	0	0
Käytän Street teamissa ansaittuja palkintoja (paitoja, kasseja yms.), koska haluan, että päihteen sanoma leviää	14	4	2	0	0
Suhtaudun kielteisesti huumeisiin	14	4	2	0	0
Minusta on tärkeää, että huumeista puhutaan avoimesti ja rehellisesti	17	2	1	0	0

Taulukko 3 Vastaajien mielipiteet arvoja koskevista väittämistä

Ensimmäisenä vastaajan tuli ilmaista mielipiteensä huumevastaiseen toimintaan. Kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta halusivat osallistua Street Teamin toimintaan pyrkien vähentämään huumeiden käyttöä valtakunnallisella tasolla. Toisessa väittämässä selvitettiin, tahtoivatko vastaajat jakaa, mutta myös vastaanottaa tietoa huumeista. Lähes kaikki vastaajat olivat väittämän kanssa joko täysin tai osittain samaa mieltä.

Tiimiläisiltä tahdottiin selvittää heidän YAD ry ja Street Team tietoutensa. Väittämällä pyrittiin selvittämään, kuinka hyvin vastaajat tiesivät toiminnan taustavaikuttajasta YAD ry:tä sekä kuinka hyvin he olivat sisäistäneet Street Teamin tarkoituksen. Tarkoituksena oli selvittää, jäivätkö Street Teamin ja YAD ry:n arvot hauskan toiminnan jalkoihin, vai oliko vastaajilla tietoutta sekä kiinnostusta toiminnan arvomaailmaa kohtaan. Vastaajien mukaan YAD ry ja sen tehtävä tunnustettiin Street Teamia ja sen tarkoitusta paremmin. Vaikka erot näiden kahden väittämän välillä ovat huomattavan pieniä, nousee YAD ry paremmin tunnetuksi kuin Street Team. Tuloksista voidaan päätellä YAD ry:n roolin olevan näkyvä taustavaikuttaja Street Teamin toiminnassa.

Street Teamissa ansaittuja palkintoja, kuten paitoja ja kangaskasseja, kertoi käyttävänsä 18 vastaajista päihteettömän sanoman levittämisen takaamiseksi. Kaksi vastaajaa ilmoitti olevansa osittain eri mieltä väittämän kanssa. Olennaista arvotaustan selvittämisessä oli nuorten suhtautuminen huumeisiin. Täysin kielteisesti huumeisiin suhtautui 14 vastaajista, osittain kielteisesti suhtautui neljä vastaajaa. Kaksi vastaajista ilmoitti olevansa osittain eri mieltä väittämän kanssa. Viimeisessä väittämässä vastaajien tuli ilmaista mielipiteensä ”Minusta on tärkeää, että huumeista puhutaan avoimesti ja rehellisesti.”- väittämästä. 19 vastaajaa oli väittämän kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. Yksi vastaajista oli osittain eri mieltä.

Tiimiläisten arvotaustan selvittämisessä positiivisena asiana näkyi täysin kielteisten vastausten poissaolo. Myöskään ”En osaa sanoa”- vaihtoehtoa ei ollut valittu yhteenkään kysymykseen. Vastaajat olivat lähes kaikkien väittämien kohdalla täysin tai osittain samaa mieltä.

5.4 Kehittämisisideat ja palaute

Viimeisessä osiossa haluttiin kerätä avoimen kysymyksen avulla palautetta Street Teamin toiminnasta. Kaikki palautetta antaneet vastaajat olivat tyytyväisiä Street Teamin hyvin suunniteltuun ja toteutettuun toimintaan. Toiminta koettiin toimivaksi monipuolisten tehtäviensä ansiosta sekä Street Team koettiin olevan hyvää mainosta huumevastaisessa työssä. Kaikki kehittävä palaute liittyi jälleen tehtäviin ja oheismateriaaliin, kuten aiemmassa parannusehdotuksia kartoittavassa kysymyksessä. Moni toivoi tehtävien vaihtuvan useammin, mutta myös vanhoja tehtäviä tulisi pitää tiimiläisten saatavilla. Vanhoja jo suljettuja tehtäviä toivottiin takaisin ainakin väliaikaisesti. Lisäksi vastaajat kaipasivat enemmän netissä toteutettavia tehtäviä, jotta toiminta ei siirtyisi liikaa Internetin ulkopuolelle. Vastaajat toivoivat oheismateriaalin päivittämistä, eritoten uusia tarroja. Palaute oli kaikin puolin hyvin positiivista eikä kehittämiskohteita juurikaan ilmennyt. Tiimiläisten vastauksista huokui innokkuus ja tyytyväisyys Street Teamin toimintaa kohtaan.

Palaute opinnäytetyön kyselyä kohtaan oli myös hyvin positiivista. Kyselyä pidettiin hyvin toteutettuna, selkeänä ja asiallisena. Vastaajat kokivat positiivisena Street Teamia kohtaan toteutetun tutkimustyön, jonka vuoksi palaute oli rohkaisevaa ja kannustavaa. Yksi vastaajista koki kyselyn liian tunkeilevana, valitettavasti väitettä ei perusteltu mitenkään. Vastaajille annettiin myös mahdollisuus nostaa esiin kyselyn aikana heränneitä kysymyksiä, mutta niitä ei syntynyt.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT

Tässä luvussa tarkastellaan syvemmin edellisessä luvussa esitettyjä tutkimuksen tuloksia. Tuloksia verrataan tutkimuskysymyksiin ja arvioidaan vastaavatko ne haluttuja päämääriä. Tässä kohtaa pohditaan myös tutkimuksen luotettavuutta. Tuloksista tehdään tarvittavat johtopäätökset ja lopuksi ehdotetaan kehittämideoita Street Team- toimintaan.

6.1 Johtopäätökset

Tutkimustulosten analysointi ei yksinään riitä valmiiksi tutkimukseksi, vaan tuloksia on selitettävä ja tulkittava. Tutkijan tulee pohtia aineistoa ja tehdä niistä omia johtopäätöksiään. Tuloksista pyritään muodostamaan synteesejä, eli tulosten yhteen kokoavia pääseikkoja, jotka vastaavat asetettuihin tutkimusongelmiin. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2014, 229-230.)

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä, jotta tulokset olisivat mahdollisimman luotettavat ja yleistettävät. Kaikesta huolimatta luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tulosten validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Tutkimusmenetelmä ei aina vastaa sitä, mitä tutkija kuvittelee tutkivansa. Esimerkiksi kyselylomakkeen kysymykset voivat olla tutkijan mielestä selkeät ja tutkimusongelmiin vastaavat, mutta tutkittavat ymmärtävät kysymykset eri tavoin kuin olisi tarkoitus. Tällöin tutkimustulokset eivät ole luotettavia ja tutkijan täytyykin ottaa se huomioon tulosten tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa. Tutkimuksen validiutta voidaan yrittää varmistaa käyttämällä useita erilaisia tutkimusmenetelmiä, jotta aineistosta saataisiin monipuolinen ja kattava tulkintaa varten. (Hirsjärvi ym. 2014, 231-233.)

Opinnäytetyön johtopäätöksiä tulee silmällä kriittisesti. Ajanpuutteen vuoksi kyselyn esitestaus kuin kyselyn tueksi suunnitellut teemahaastattelut jäivät kokonaan pois tutkimuksesta. Kyselyn esitestauksella olisi pyritty selvittämään mahdolliset harhaanjohtavat kysymysten asetelut tai sanamuodot. Tarkoituksena olisi ollut löytää kyselyn oikeanlainen muoto, jotta se vastaisi tutkimuskysymyksiin parhaalla mahdollisella tavalla. Esitestauksen jäädessä puuttumaan ei voida sanoa varmaksi, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset halutulla tavalla. Johtopäätöksiä kirjatessa saatiin kuitenkin kattavasti vastauksia tutkimuskysymyksiin, joka kertoo kyselyn onnistumisesta. Teemahaastattelut, jotka oli tarkoitus toteuttaa kyselyn tueksi, jäivät myös pois kiireellisen aikataulun seurauksena. Kysely tuotti kuitenkin riittävän kattavan aineiston tulosten tulkintaa varten, mutta teemahaastattelut olisivat mahdollisesti antaneet lisätukea tuloksiin.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Street Teamin vapaaehtoiset nuoret. Kyselyn tarkoituksena oli tavoittaa mahdollisimman moni nuori, erityisesti Street Teamin aktiivisimmat vapaaehtoiset, jotka olivat iältään 14 -16 vuotiaita. Kysely tavoitti kuitenkin vanhempia vapaaehtoistoimijoita, sillä kyselyyn vastanneista yli puolet olivat täysi-ikäisiä ja vastanneiden keski-ikä oli 19,1 vuotta. Tässä kohtaa on hyvä pitää mielessä, etteivät tulokset ole täysin verrattavissa ja yleistettävissä Street Teamin koko vapaaehtoisjoukkoon. Vastaukset kuvastavat enemmän nuorten aikuisten arvoja, asenteita ja motivaation lähteitä kuin toivotun kohderyhmän arvoja ja motivaatiota. Johtopäätöksiä luettaessa onkin hyvä pitää mielessä edellä mainitut seikat työn luotettavuudesta.

Opinnäytetyöprosessi kesti useamman kuukauden. Silti aika muodostui ongelmaksi prosessin loppuvaiheessa, joka näkyy opinnäytetyössä osittain huolimattomana ja viimeistelemättömänä jälkenä. Työstäminen ei ollut tasaista tai jatkuvaa, vaan sitä sävytti katkonaisuus. Opinnäytetyön valmistuminen jäi hyvin viimein, joka näkyy osaltaan tulosten syvällisemmän tulkinnan puutteellisuutena. Tutkimuksen luotettavuus kärsi hieman menetelmien käytön vähäisyydestä sekä aineiston niukkuuden vuoksi. Kaikesta huolimatta tutkimuskysymyksiin vastattiin riittävän kattavasti, eli opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin. Tutkimuskysymyksiin saadut vastaukset kielivät onnistuneesta tutkimusmenetelmän valinnasta. Opinnäytetyö oli kokonaisuudessaan pitkä ja henkilökohtaisesti hyvin raskas prosessi. Tästä kaikesta huolimatta opinnäytetyö tarjoaa YAD Youth Against Drugs ry:lle uutta tietoa Street Teamin toimintaan osallistuvista vapaaehtoisnuorista ja antaa uusia näkökulmia toiminnan kehittämiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada vastaukset tutkimuskysymyksiin. Seuraavaksi kysymyksiin vastataan aineistosta saatujen tulosten perusteella ja johtopäätöksiä tuetaan teorian avulla.

Taustatietoja kartoittamalla pyrittiin selvittämään vastaajien taustatekijät mahdollisia huomioita varten. Pääosin vastaajien taustatiedoista ei noussut mitään erityistä huomioitavaa, lukuun ottamatta vastaajien ikää. Kuten aiemmin todettiin, Street Teamin aktiivisimmat vapaaehtoiset ovat iältään 14- 16 vuotiaita, mutta kyselyyn vastannei-

den keski-ikä oli yli 19 vuotta. Tämä tuleekin ottaa huomioon kriittisenä johtopäätösten tarkasteluna.

Toiminnan taustalla olevien motivaatiotekijöiden selvittämistä varten syntyi ensimmäinen tutkimuskysymys ”Mitkä tekijät motivoivat nuoria osallistumaan Street Team-toimintaan?”. Kysely pyrittiin muodostamaan tutkimuskysymykseen vastaavaksi. Koska kysely sisälsi useampia erilaisia tehtäviä koskien vastaajien motivaatiota, syntyi niistä kaksi eri näkökulmaa. Ensimmäinen näkökulma kertoo nuorten motivaatiosta valmiiksi annettujen vaihtoehtojen perusteella. Toisena näkökulmana ovat nuorten omat kokemukset toimintaan osallistumisesta.

Kysely muodostui pääosin valmiista väittämistä ja vaihtoehtoista, joihin vastaajat saivat vastata oman mielipiteensä mukaan. Street Teamin toimintaan osallistutaan, koska nuoret haluavat vaikuttaa ja olla osana huumevastaista työtä. Palkinnot eivät ole motivaation lähde eivätkä syy olla mukana toiminnassa. Nuoret pitävät palkintoja vain positiivisena lisänä ja kannustuksena pidempikestoisempaan toimintaan. Nuorten vastauksien perusteella voidaan päätellä, että heidän toimintaansa ohjaa enemmän sisäinen kuin ulkoinen motivaatio. Sisäinen motivaatio lähtee ihmisestä sisältäpäin ja tarvetta palkkioon ei ole. (Laitinen 2006, 9.) Nuorilla on selkeästi aito kiinnostus ehkäisevää päihdetyötä kohtaan ja halu oppia uutta. Ulkoisen ja sisäisen motivaation merkitys vaihtelee suuresti pitkäaikaisen vapaaehtoistoiminnan aikana. Joskus toiminta ei tunnu mielekkäältä ja kiinnostus toimintaa kohtaan katoaa, mutta kehujen tai myönteisen palautteen ansiosta toiminta alkaa tuntua taas mieleiseltä. (Laitinen 2006, 9.) Tämä pätee myös Street Teamin toiminnassa, sillä toiminnan kyllästyttäessä tai alkaessa tuntumaan puuduttavalta, ajatus palkinnosta motivoi nuorta jatkamaan. Vaikka sisäisen motivaation ajatellaan olevan olennaisempi ja vahvempi pitkäaikaisessa vapaaehtoistoiminnassa, on ulkoisella motivaatiolla myös painoarvonsa.

Nuoret haluavat omalla työpanoksellaan olla osa huumevastaista toimintaa, sillä se koetaan hyödylliseksi ja merkitykselliseksi toiminnaksi. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen koetaan osaksi Street Teamin toimintaa, mutta se ei ole niin oleellinen syy toimintaan osallistumiselle kuin huumevastainen toiminta. Omien mielipiteiden ja ajatusten jakaminen Street Teamin kautta ei ole nuorten mielestä olennaista. Nuorten mu-

kaan heillä on mahdollisuus jakaa ajatuksiaan ja keskustella päihteistä myös muualla kuin Street Teamin kautta. Tiedon saaminen ja jakaminen sen sijaan koetaan omien ajatusten jakamista tärkeämmäksi. Omia ajatuksia ja mielipiteitä ei haluta tuoda sen enempiä julki kuin Street Teamin tehtävät vaativat, vaan nuoret ovat omaksuneet tehtäväkseen tiedon hankkimisen ja saamansa tiedon jakamisen eteenpäin. Päihteettömän sanoman levittäminen koetaan siis omien mielipiteiden julkittomista tärkeämmäksi. Toisaalta toimintansa kautta nuoret tuovat näkyville myös omia ajatuksiaan, sillä päihdevastainen toiminta kielii nuoren omasta päihteettömästä arvomaailmasta.

Suurimmalla osasta vastaajista ei ole omakohtaista kokemusta huumeista, mutta aiheen kiinnostavuus motivoi nuoria toimimaan. Osalla vastaajista taas oli omakohtaista kokemusta, joka sekin toimi motivoivana tekijänä. Anonyyminä toimiminen Street Teamissa ei ole osallistumiseen vaikuttava tekijä. Suurin osa vastaajista ilmoitti olevansa valmis osallistumaan toimintaan myös omalla nimellään ja kasvoillaan. Vaikka nimimerkin takaa toimiminen onkin uutta vapaaehtoistoiminnan kentällä, haluavat nuoret osallistua toimintaan perinteisesti omana itsenään.

Nuorille annettiin mahdollisuus kertoa omin sanoin miksi he ovat mukana Street Teamin toiminnassa. Esiin nousi neljä teemaa, joihin kaikki vastaukset pystyi sijoittamaan. Huumevastaisuus korostui monissa vastauksissa. Nuoret osallistuvat toimintaan, koska he haluavat ehkäistä päihteiden käyttöä ja jakaa tietoa huumeista. Myös omakohtaisella kokemuksella huumeaineita kohtaan oli motivoiva vaikutus. Mahdollisuus vaikuttaa toiminnan kautta mainittiin motivoivaksi tekijäksi. Nuoret kokevat Street Teamin olevan väylä vaikuttaa yhteiskunnallisesti hyvän asian puolesta. Toiminnan kautta he kokevat saavansa myös oman äänensä kuuluviin.

Vapaaehtoistoiminta on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan. Vapaaehtoisille on yhtä tärkeämpää nähdä toimintansa vaikutukset mahdollisimman pian. Sellaiseen toimintaan pyritäänkin osallistumaan, jossa vaikutukset ovat nähtävillä lyhyellä aikavälillä. Vapaaehtoistoiminta on kehittynyt enemmän niin sanotuksi ”anarkistiseksi” toiminnaksi, sillä toimimiseen ei enää odoteta pyyntöä tai lupaa, vaan vapaaehtoiset lähtevät omin päin mukaan itselle tärkeään ja mieleiseen toimintaan. (Laimio & Välimäki 2011, 16.)

Ennen kaikkea Street Teamia pidettiin mukavana ajanviettotapana. Nuoret kokevat Street Teamin hauskana vapaa-ajan harrastuksena, joka on merkityksellistä ja järkevää. Tavoitteellinen toiminta, jolla on merkitystä myös laajemmalti, on monen nuoren osallistumisen taustalla. Mielekkään toiminnan lisäksi nuoret kokevat aikaan tai paikkaan sitoutumattomuuden tärkeänä. Nykyaikana ihmisten toimintaa sävyttää ainainen kiire. Tämän vuoksi ajankäyttö on tarkkaan harkittua ja rajattua. Ajankäyttöä mietitään entistä tarkemmin, sillä käytetystä ajasta halutaan saada mahdollisimman paljon irti. (Harju 2010, 157.) Tämä pätee myös nuorten ajankäyttöön ja tulee näkyviin nuorten vastauksissa. Street Team tarjoaa nuorelle vapaat kädet osallistua toimintaan oman mielensä mukaan. Vapaus valita milloin, missä ja miten toimintaan osallistuu, on nuorille olennainen syy olla mukana Street Teamissa. Moni nuori mainitsi vapaaehtoistoimintaan osallistumisensa syyksi vapauden toimia, mikä kertoo toimintamallin onnistumisesta ja hyödynnettävyydestä myös muualle vapaaehtoistoimintaan ja verkkonuorisotyöhön. Nuoret selkeästi kaipaavat päätäntävaltaa sekä vapautta valita itseään kiinnostavat väylät ja tavat toimia, johon kaikkiin näihin Street Team toiminnallaan vastaa. Nuorille onkin tärkeää päästä toteuttamaan juuri sellaista vapaaehtoistoimintaa, mikä kuvastaa nuorille tärkeitä tapoja osallistua ja vaikuttaa. (Mäkelä & Peltonen 2012.)

Kyselyn tulokset aiheuttivat muutamia ristiriitoja. Nuoret eivät koe vaikuttavansa yhteiskunnallisella tasolla, mutta mahdollisuus vaikuttaa päihdevastaiseen toimintaan omalla panostuksella koetaan tärkeäksi syyksi osallistumiselle. Nuoret eivät ehkä koe vaikuttavansa yhteiskunnallisella tasolla, vaan vaikuttaminen koetaan pienimuotoiseksi päihdeettömän sanoman levittämiseksi omassa lähiympäristössä ja Internetissä. Toinen ristiriita syntyi nuorten omien mielipiteiden jakamisessa Street Teamin kautta. Nuoret eivät kokeneet Street Teamia paikkana jakaa omia ajatuksiaan ja mielipiteitään, mutta silti osallistumisen syyksi sanottiin oman äänensä kuuluviin saaminen.

Toinen opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä koski Street Team nuorten arvoja: ”Minkälainen on Street Teamiläisen nuoren arvotausta?”. Tulosten tulkintavaiheen aikana arvoja mittaava osio osoittautui melko tyngäksi, eivätkä kaikki osion kysymykset vastanneet haluttuja päämääriä. Arvo-osio keräsi enemmänkin palautetta Street Teamin toiminnan kehittämiseksi ja oli sisällöltään hyvin samankaltainen kuin motivaatiota

mittaava osio. Tarkoituksena oli keskittyä vain arvojen selvittämiseen, mutta näin ei tapahtunut. Jo kyselyprosessissa haasteeksi nousi arvojen ja motivaation erottaminen omiksi alueikseen, sillä samoilla kysymyksillä oli mahdollista mitata kumpaakin vaihtoehtoa, eri näkökulmasta. Onneksi motivaatio-osion tulokset kuitenkin tukivat myös arvo-osion tuloksia samankaltaisilla tuloksillaan, jotta riittävän kattava vastaus arvoja koskevaan tutkimuskysymykseen taattiin.

Tuloksia tulkitessa esiin nousee selkeästi päihdeettömyys ja sen tukeminen. Tiimiläiset haluavat vähentää omalla panoksellaan päihdeiden käyttöä valtakunnallisella tasolla, jonka vuoksi he osallistuvat toimintaan. Tämä näkyy nuorten halussa saada että jakaa tietoa huumeaineista. Nuorilla on päihdettömiä arvoja, jonka todistaa täysin tai osittain kielteisesti huumeisiin suhtautuvien määrä, sillä lähes kaikki kyselyyn vastanneet suhtautuivat huumeaineisiin kielteisesti.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana nuorten myönteinen suhtautuminen huumeisiin on kasvanut. Täysin tuomitsevasti huumeisiin suhtautuneiden määrä on laskenut, eikä huumeisiin suhtauduta enää niin ehdottomasti. On muodostunut ikään kuin trendi, jonka mukaan nuorten asenteet huumeiden käyttöä ja siitä saatavia rangaistuksia kohtaan ovat sallivampia kuin aiemmin. Kuitenkin vain joka kymmenes näkee huumeiden kuuluvan nuorten vapaa-ajan viettoon. (Nuorisobarometri 2012.) Päihdeettömät arvot näkyvät myös nuorten muussa toiminnassa, sillä suurin osa vastaajista käyttää aktiivisesti Street Teamista ansaittuja palkintoja, kuten huppareita ja kangaskasseja, jotta päihdeetön sanoma leviäisi. Nuoret kokivat myös rehellisen ja avoimen keskustelun huumeista oikeaksi tavaksi jakaa tietoa.

Tulokset saattavat kuulostaa itsestäänselvyyksiltä, sillä kukapa myönteisesti päihdeisiin suhtautuva tahtoisii osallistua päihdevastaiseen toimintaan. Tätä ei ole kuitenkaan tutkittu aiemmin vastaavanlaisessa toimintamallissa, joten yleistäminen ei ole perusteltua. Olettamukset kävivät kuitenkin tutkimuksen perusteella toteen: Street Teamiin osallistuvat nuoret omaavat samankaltaisen arvopohjan kuin YAD ry ja Street Teamkin.

Taustatietojen ja tutkimuskysymysten avulla tuotetun tiedon perusteella voidaan määrittää, millainen on keskiverto Street Team nuori. Keskiarvoista voidaan muo-

dostaa nuoren esimerkkimalli, joka toimii myös tutkimustulosten yhteenvedona. Vaikka tuloksia ei voidakaan yleistää koskevaksi koko vapaaehtoisjoukkoa, saa siitä kokonaiskuvan juuri tämän tutkimuksen tuottamista tuloksista.

Street Team nuori on noin 19-vuotias Keski-Suomessa asuva tyttö tai poika. Nuori opiskelee ammattikoulussa. Hän on ollut mukana Street Teamin toiminnassa keskimäärin vasta noin vuoden verran, mutta käy silti aktiivisesti Street Teamin nettisivuilla vähintään kerran viikossa. Nuori on kuullut Street Team toiminnasta kavereiltaan sekä törmännyt YAD ry:n ja Street Teamin materiaaleihin julkisilla paikoilla tai ilmoitustaululla. Hän on saattanut myös päätyä hankkimaan tietoa omin päin YAD ry:n tai Street Teamin nettisivuilta. Street Team nuori ei ole mukana muiden järjestöjen toiminnassa.

Syitä Street Team nuoren toiminnan taustalla on halu olla mukana päihdevastaisessa toiminnassa. Hän haluaa vaikuttaa ja viedä eteenpäin päihteetöntä sanomaa eikä hänellä ole omakohtaista kokemusta huumeista. Palkinnot eivät ole nuoren suurin motivaation lähde, nuori pitää niitä kivana lisänä toiminnan ohessa. Street Team nuori kertoo osallistuvansa toimintaan, koska toiminta on hauska harrastus, jolla on oikeasti merkitystä, ja jonka kautta voi vaikuttaa ilman sitoutumista. Nuori sanoo, että on mukana toiminnassa, koska siihen voi osallistua missä, milloin ja miten itse haluaa. Street Team nuori kannattaa päihteetöntä elämäntapaa ja suhtautuu kielteisesti huumausaineisiin. Nuori osoittaa arvonsa toiminnan kautta osallistumalla päihdevastaiseen toimintaan Street Teamissa.

6.2 Työn tilaajan arviointi

Elina on osoittanut kiinnostusta toimintaamme ja opinnäytetyönsä aihetta kohtaan kiitettävällä tavalla. Opinnäytetyön aineistonkeruun perustana toiminut kyselyrunko onnistui hyvin ja kyselyrungossa on huomioitu monipuolisesti tutkimuskysymysten kannalta olennaiset teemat. Kyselyrungon suunnittelussa tuli huomioitua hyvin myös vastaajien ikäjakauma ja valmiudet kyselyyn vastaamiselle.

Yhteydenpito on ollut opinnäytetyöprosessin ajan sujuvaa ja Elina on pitänyt meidät hyvin ajan tasalla työn edistymisestä. Elina on myös huomionnut meiltä saamansa palautteet ja kommentit.

Haaste opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyydelle on, että kyselyyn vastanneista nuorista enemmistö on keskivertoa street teamilaista vanhempia. Vastaaajien ikäkauma on kuitenkin asia, johon ei juurikaan pystytty aineistonkeruu vaiheessa vaikuttamaan. Tavoitteena on hyödyntää opinnäytetyön tuloksia Street Team 2- hankkeen loppuraportissa, sekä Street Team toiminnan kehittämisessä.

Kehittämisen paikkoja meidän näkökulmastamme oli työn aikataulutuksessa ja kokonaisuuden hallinnassa. Osa alkuperäisen suunnitelman mukaisista työvaiheista jouduttiin Elinan tiiviin aikataulun takia jättämään välistä, mikä vaikutti lopputulokseen. Esimerkiksi teemahaastattelujen avulla olisi ollut mahdollista saada kyselylomakkeen vastauksia täydentävää tietoa erityisesti nuorimpien tiimiläisten arvoista ja motiiveista toimintaan osallistumiselle, sekä näin tuoda syvyyttä analyysiin.

Kokonaisuudessaan olemme tyytyväisiä lopputulokseen ja Elinan työpanokseen. Toivottavasti nuorten vapaaehtoistoimintaan ja ehkäisevään työhön liittyvät teemat kiinnostavat myös jatkossa!

Hanna Ikonen
projektityöntekijä,
Street Team 2- hanke

6.3 Kehittämisasiat

Tutkimuksen kyselyssä kerättiin myös palautetta Street Teamin toiminnasta, jota pyrittiin hyödyntämään ja ottamaan huomioon Street Teamin kehittämisessä. Kehittämisasiat on esitetty kyselyssä esiinnousseiden palautteiden, mutta myös opinnäytetyöntekijän oman havainnoinnin ja ajatusten perusteella.

Kyselyn kautta saatu palaute Street Teamista ja sen toiminnasta oli hyvin positiivista. Vastaajien kehittävät palautteet liikkuvat vahvasti palkintojen, tehtävien ja oheismateriaalin ympärillä. Palkintojen uudistamisesta ja päivittämisestä tuli muutamia ehdotuksia. Pääpalkinnon (Converse-tennarit) saavuttaneita tiimiläisiä tulisi huomioida esimerkiksi kunniamaininnoin. Lisäksi suuren pistetilin kerryttäneille toivottiin pienempiä lisäpalkintoja, joita he saisivat pääpalkinnon saavutettuaan. Yleisesti toivottiin satunnaisesti saatavia erikoispalkintoja, esimerkiksi erikoistehtävien suorittaneille. Myös oheismateriaaliin toivottiin päivittämistä. Uudet tarrat olivat eniten kannatusta saanut toive. Vastaajia kiinnosti myös mahdollisuus ostaa Street Team aiheisia tuotteita, sillä tällä hetkellä tähän ei ole mahdollisuutta Street Teamin nettisivuilla.

Sekä Internetissä että sen ulkopuolella suoritettavia tehtäviä toivottiin enemmän. Myös uusien tehtävien tiheämpää ilmestymistä toivottiin, esimerkiksi kerran kuukaudessa. Vastaajat halusivat vanhojen, jo suljettujen tehtävien nostoa nykyisten rinnalle. Tiimiläisille voisi antaa enemmän vaikutusvaltaa tehtävien luomisessa. Kilpailun järjestäminen, jossa tiimiläiset saisivat itse ehdottaa uusia tehtäviä ja tehtävätyyppejä, tuottaisi tehtäväpankkiin paljon nuorten itsensä näköistä materiaalia. Parhaat tehtävät julkaistaisiin muiden tehtävien rinnalle ja ne palkittaisiin.

Street Teamin nettisivuilla on nähtävissä tiimiläisten Top-listat, jotka muodostuvat eniten pisteitä kerryttäneistä käyttäjistä. Aktiivisempaan toimintaan kuukausittain innostaisi niin sanottu ”Kuukauden tiimiläinen”. Eniten pisteitä kuukaudessa kerännyt tiimiläinen ansaitsisi erikoispalkinnon ja saisi profiililleen näkyvyyttä esimerkiksi Street Teamin etusivulla. Tämä motivoisi tiimiläisiä aktiivisempaan tehtävien tekemiseen ja pitkäjänteisempään osallistumiseen.

YAD Street Team on vakiinnuttanut viime vuosina asemansa osaksi YAD ry:n toimintaa. Malli on todettu toimivaksi nuorten vapaaehtoistoiminnan muodoksi. Koska street team-malli on konkreettisesta vaikuttamisesta ja tiedon jakamisesta kaduilla ja yhteisöissä, tulisi tämä ottaa huomioon YAD Street Teamin toimintaa kehittäessä. Olisiko siis aika kokeilla uusia toiminnanmuotoja?

Tällä hetkellä Street Teamissa toimitaan anonyymisti nimimerkin takaa. Kyselyyn vastanneista suurin osa oli valmiita toimimaan omalla nimellään ja kasvoillaan. Myös

vastaajien palautteesta nousi esiin toiveet mahdollisuudesta osallistua toimintaan myös kasvokkain, esimerkiksi tapaamisten kautta.

Street Teamin suuntaaminen myös kasvokkain tapahtuvaksi toiminnaksi voisi toimia tapahtuman muodossa. Street Team järjestäisi tapahtuman tiimiläisille, jonne halukkaat voisivat osallistua. Tapahtuma voisi olla sisällöltään rastityyppinen, jossa tiimiläiset kiertäisivät ryhmissä erilaisia rasteja tehden tehtäviä. Tässä olisi myös mahdollisuus niin sanottuihin ”live-pisteisiin”, jotka kerryttäisivät nuoren nettiprofiilin pistetiliä. Jos yksittäisen tapahtuman järjestäminen tuntuu liian suurelta kokonaisuudelta, voisi tätä suunnitella jonkun suuremman tapahtuman yhteyteen, esimerkiksi Jyväskylässä järjestettävälle Toukofesteille. Tapahtuman voisi toteuttaa myös kiertueena esimerkiksi YAD ry:n toimisto- ja paikallisosastopaikkakunnilla. Myös YAD ry olisi näkyvä osa kiertuetta. Tapahtuman tai kiertueen vastuuhenkilöinä olisivat työntekijät. Suunnittelu ja toteuttaminen olisi mahdollista järjestää myös opiskelijoiden voimin. Tässä olisi paikka jatkotutkimukselle: tapahtuma olisi mahdollista toteuttaa toiminnallisen opinäytetyön kautta pilottiversiona, jonka perusteella voitaisiin katsoa, olisiko tarvetta vastaavanlaisille Street Teamin live-tapaamisille myös jatkossa.

Street Teamin toimintaa voisi laajentaa myös tiimityöskentelyyn. Tiimiläiset voisivat muodostaa tiimejä, joissa saman paikkakunnan nuoret tapaisivat säännöllisesti ja tekisivät yhdessä tehtäviä. Tämä voisi toimia myös laajempuna tehtäväkokonaisuutena, josta olisi luvassa erikoispalkintoja. Onnistuakseen tämä vaatisi kuitenkin mahdollisuuden tiimiläisten kasvokkain tapaamiseen ja tutustumiseen.

Yksi kehittämissuositus olisi kommunikoinnin lisääminen Street Teamin nettisivuilla. Mahdollisuuksien mukaan Street Teamiin voisi perustaa reaaliaikaisen chat-foorumin, jossa nuoret voisivat keskustella ja tutustua toisiinsa. Työntekijä osallistuisi keskusteluihin ja herättäisi tarvittaessa keskustelua. Toisinaan chatissa voisi olla erilaisia vierailijoita Street Teamin teemoihin liittyen, kuten asiantuntijoita ja entisiä päiheteiden käyttäjiä. Reaaliaikaisen chat-foorumin perustaminen saattaisi kuitenkin vaatia ympärivuorokautista valvontaa asiattoman käyttäytymisen kitkemiseksi, jonka vuoksi chat voisi olla avoinna tiettyinä päivinä tiettyyn kellonaikaan.

Kehitysehdotusten teemat kumpusivat suurimmaksi osaksi tiimiläisten itsensä suusta, mutta pääosin kehittämisideat olivat opinnäytetyöntekijän omia kehitysideoita Street Teamin toimintaa ajatellen. Näitä ideoita YAD ry voi hyödyntää ja kehitellä tarpeidensa mukaan. Ideoita voidaan hyödyntää Street Teamin kehittämisessä, joihin voi tarpeen mukaan ottaa avuksi myös innokkaita opiskelijoita.

LÄHTEET

Ervamaa, Suvi & Piispa, Mikko 2014. YAD Street Team. Huumekriittistä kevytaktivismia nuorille. 2.painos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Finlex. Nuorisolaki 72/2006. Viitattu 18.4.2015. www.finlex.fi

Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Harju, Aaro 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Satakunnan painotuote.

Harju, Aaro 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Vantaa: Dark Oy.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2014. Tutki ja kirjoita. 19.painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Huttunen, Tero 2014. Mitä on verkkonuurisotyö? Teoksessa Lauha, Heikki (toim.) & Tuuttila, Leena (toim.) 2014. Verkko nuorisotyössä. Nuorisotyö verkossa. Helsinki: Paintek Pihlajamäki Oy, 15-19.

Joensuu, Mika 2011. Nuoret verkossa toimijoina. Teoksessa Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) 2011. Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön, 14-22. Viitattu 22.4.2015.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/sahkoailmassa.pdf>

Juvonen, Saara-Maria & Mustakallio, Mira & Tolvanen Päivi 2006. Pohdintoja osallistumisesta kansalaistoimintaan Bosnia-Hertsegovinassa. Teoksessa Laitinen, Hanna (toim.) 2006. Tule mukaan! Osallistumisen edellytyksiä järjestötyössä. Sarja C. Oppimateriaaleja. Gummerus Kirjapaino Oy Vaajakoski, 21-27.

Kuusisto, Elina & Pessi, Anne Birgitta 2012. Vapaaehtoistoiminta nuorten mielikuvissa ja motiiveissa. Teoksessa Myllyniemi, Sami 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Helsinki: Hakapaino. 168-179. Viitattu 16.2.2015.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2012_Verkkojulkaisu.pdf

Laimio, Anne & Välimäki, Sari 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Jyväskylä: Kopijyvä Oy. Viitattu 7.4.2015.

http://www.jkl.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/62412_Vapehttoim_KEHITTYY.pdf

Laitinen, Hanna 2006. Vapaaehtoisen osallistumisen syitä ja selityksiä. Teoksessa Laitinen, Hanna (toim.) 2006. Tule mukaan! Osallistumisen edellytyksiä järjestötyössä. Sarja C. Oppimateriaaleja. Gummerus Kirjapaino Oy Vaajakoski, 6-19.

Myllyniemi, Sami (toim.) 2012. Monipolvinen hyvinvointi. Nuorisobarometri 2012. Helsinki: Hakapaino. Viitattu 16.2.2015.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2012_Verkkojulkaisu.pdf

Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Opetusministeriö. Helsinki: Hakapaino. Viitattu 16.2.2015.

https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf

Mäkelä, Sanni & Peltonen, Elina 2012. Nuorten vapaaehtoistoiminnan käsikirja. Diaconia-ammattikorkeakoulu. Tampere: Juvenes Print Oy. Viitattu 7.4.2015.

http://www.kansalaisareena.fi/C23_9789524931816.pdf

Otakantaa.fi. Viitattu 23.4.2015. <https://www.otakantaa.fi/fi-FI>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 1.4.2015. www.stm.fi

Söderman, Joni & Tuhkalehto, Sampo-Ilmari 2013. Nuorten osallisuuden edistäminen ehkäisevässä päihdetyössä. Teoksessa Tapio, Mari & Kuula, Tarja (toim.) 2013. Selkenevää, myötätuulta. Ehkäisevä päihde -ja mielenterveystyö nuorisosalalla. Painettu versio: Sarja C. Helsinki: Nykypaino, 174-181.

Tapio, Mari 2013. Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön määrittely ja ohjaus- lait, strategiat ja ohjelmat. Teoksessa Tapio, Mari & Kuula, Tarja (toim.) 2013. Selkenevää, myötätuulta. Ehkäisevä päihde -ja mielenterveystyö nuorisosalalla. Painettu versio: Sarja C. Helsinki: Nykypaino, 14-33.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 1.4.2015 www.thl.fi

Ulvinen, Veli-Matti 2010. Päihdetyön yhteisöllistä pedagogiikkaa. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Pylkkänen, Sanna & Viitanen, Reijo (toim.) 2010. Yhteisöllisiä näkökulmia nuorten ehkäisevään päihdetyöhön. Sarja C. Oppimateriaaleja. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy Vaajakoski, 13-25.

Youth Against Drugs ry. Viitattu 31.3.2015. www.yad.fi

Youth Against Drugs ry, Street Team. Viitattu 31.3.2015. www.streetteam.yad.fi

LIITTEET

LIITE 1

KYSELY STREET TEAMILÄISILLE

1. Sukupuoli? *

- Tyttö
- Poika
- En halua sanoa

2. Ikä? *

0 merkkiä jäljellä

3. Kunta, jossa asut? *

18 merkkiä jäljellä

4. Mitä teet tällä hetkellä? *

- Opiskelen yläkoulussa
- Opiskelen lukiossa

- Opiskelen ammattikoulussa
 - Opiskelen yliopistossa
 - Opiskelen ammattikorkeakoulussa
 - Olen työelämässä
 - Muuta, mitä? (työtön, varusmiespalvelu, työpajatoiminta..)
-

5. Kuinka kauan olet ollut mukana Street Teamin toiminnassa? *

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- Yli 3 vuotta
- En osaa sanoa

6. Mistä kuulit Street Teamista? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Facebookista
 - Kavereilta
 - YADin tai Street Teamin nettisivujen kautta
 - Muilta nettisivuilta
 - Nuoriso-ohjaajalta/nuorisotiloilta
 - Opettajalta/koulusta
 - YADin toimipisteeltä, koulutuksesta tai muusta tapahtumasta
 - Street Teamin ja YADin materiaalin kautta
 - Blogista
 - Sanoma- tai aikakauslehdessä
 - Jostain muualta, mistä?
 -
-

7. Kuinka usein käyt Street Teamin nettisivuilla? *

- Useamman kerran viikossa
- Kerran viikossa
- Muutaman kerran kuukaudessa
- Silloin tällöin, aina kun muistaa

En osaa sanoa

8. Oletko mukana muiden järjestöjen toiminnassa? (urheiluseurat, nuorisjärjestöt) *

Kyllä, missä järjestössä/järjestöissä?

En

En osaa sanoa

9. Seuraavassa osiossa on vastakkain kaksi väittämää. Rastita ruutu lähemmäksi sitä vaihtoehtoa, joka kuvastaa paremmin omaa mielipidettäsi. *

Haluan vaikuttaa ja olla osana ehkäisevää huumetyötä osallistumalla Street Teamin toimintaan.	○ ○ ○ ○ ○	Teen tehtäviä vain, jotta saisin palkintoja.
---	-----------	--

Olemalla mukana Street Teamin toiminnassa koen voivani vaikuttaa yhteiskunnallisesti.	○ ○ ○ ○ ○	En usko toiminnallani olevan yhteiskunnallista vaikutusta.
---	-----------	--

Olen huumeita vastaan ja haluan tehdä oman osani niiden käytön vähentämiseksi. Palkinnot ovat vain kiva lisä.	○ ○ ○ ○ ○	Huumeiden vastaisuus ei juuri kiinnosta minua, enkä olisi mukana Street Teamissa, jos tehtävistä ei saisi palkintoja.
---	-----------	---

Minulle on tärkeää päästä jakamaan mielipiteitäni ja ajatuksiani Street Teamin kautta.	○ ○ ○ ○ ○	Voin jutella huumeista muualakin, Street Team ei ole minulle paikka jakaa ajatuksiani.
--	-----------	--

Minulla on omakohtaista kokemusta huumeista, jonka vuoksi toiminta kiinnostaa minua.	○ ○ ○ ○ ○	Minulla ei ole omakohtaista kokemusta huumeista, mutta toiminta kiinnostaa minua.
--	-----------	---

En voisi osallistua Street Teamin toimintaan omalla nimelläni tai kasvoillani.	○ ○ ○ ○ ○	Voisin osallistua Street Teamin toimintaan myös omalla nimelläni sekä kasvoillani.
--	-----------	--

10. Kuvaile omin sanoin miksi olet mukana Street Teamissa?

11. Mikä on kivointa Street Teamissa? Valitse kunkin vaihtoehdon kohdalla kuinka mieleistä toiminta on sinulle. *

	Parasta	Ihan jees	Menettelee	En tykkää	En osaa sanoa
Tehtävät	☐	☐	☐	☐	☐
Palkinnot	☐	☐	☐	☐	☐
Keskustelu huumeista	☐	☐	☐	☐	☐
Uusi tieto, jonka saan	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedon jakaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Aktivismi	☐	☐	☐	☐	☐
Huumevastainen toiminta	☐	☐	☐	☐	☐

12. Onko sinun mielestäsi Street Teamissa jotakin parantamisen varaa? Jos on, mitä?

13. Valitse vaihtoehdoista sopivin kuvastamaan omaa mielipidettäsi kunkin väittämän kohdalla. *

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Osallistumalla Street Teamin toimintaan haluan olla mukana vähentämässä huumeiden käyttöä.	☐	☐	☐	☐	☐
Street Teamin avulla tahdon jakaa sekä saada tietoa huumeista.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän, mikä on YAD ja mikä on sen tehtävä.	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedän, mikä on Street Teamin tarkoitus.	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän Street Teamissa ansaittuja palkintoja (paitoja, kasseja yms.) julkisesti, koska haluan, että päihteetön	☐	☐	☐	☐	☐

sanoma leviää.

Suhtaudun kielteisesti huumeisiin.

Minusta on tärkeää, että huumeista puhutaan avoimesti ja rehellisesti.

14. Kerro mielipiteesi Street Teamistä ja vaikuta! Mitä kaipaisit lisää? Mitä kehittäisit tai parantaisit? Heitä kehiin uusia ideoita, kommentoi vanhaa!

15. Tähän voit kirjoittaa palautetta kyselystä tai muita ajatuksia, joita kysely sinussa herätti!
